

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Држави Србији и Фонду ПИО су важни људи у трећем животном добу, који поред сигурних пензија, треба да имају могућност да користе сопствене снаге и да живе што дуже самостално и достојанствено, рекао је директор Фонда Реља Огњеновић

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ЧУВАМО СТАНДАРД И ДОСТОЈАНСТВО КОРИСНИКА

Срећни новогодишњи и божићни празници

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Ширење радости

Вероватно још неко памти, из времена пре него што је свет постао дигиталан, узбуђење ишчекивања новогодишњих честитки, отварања и читања добрих жеља написаних нечијом руком. Баш као украшавање јелке и куће или спремање свечаног оброка, ритуал слања новогодишњих честитки уносио је традицију и сталност у свет који се мења. Тај континуитет био је утешан и за пошљаоца и за примаоца. Видети честитку која стиже са познате адресе, од исте особе или породице, из године у годину, постајао је део обичаја, константа, нит доследности кроз време. Данас су нам сандучићи испуњени само рачунима и флајерима, али примање понеке ретке „старомодне“ честитке и даље представља тренутак једноставне радости.

Дубљи значај личних гестова – честитки које смо сами написали, постаје још јаснији у поређењу са модерном комуникацијом. СМС поруке, имејлови и објаве на друштвеним мрежама омогућавају људима да у тренутку поделе честитку са стотинама контаката. Писана честитка, наспрот томе, захтева свесни труд. Пошљалац мора да је изабере, напише поруку, адресира коверту и физички је пошаље. Ово улагање времена и енергије показује пажњу и значај који придајемо некоме. Оно трансформише честитку у нешто што нас повезује, што показује припадност, нешто што се не може изразити електронском поруком.

Психолози често истичу моћ малих гестова у изградњи емоционалних веза. Новогодишња честитка је управо то: скроман чин који носи несразмерну тежину. Потребно је само неколико минута да се напише, али њен утицај може променити нечији дан, може трајати недељама и месецима. То је пауза од свакодневног, мали делић празничног расположења који сија усред виртуелне гужве.

А на другом крају чекања, прималац отвара своје поштанско сандуче и са радошћу открива изненађење! Посматра коверту, цени њен додир и окреће је покушавајући да погоди ко ју је послао. Чак и пре него што је отвори, та честитка доноси осмех, дашак узбуђења и осећај топлине. Јер рукописни текст, који је постао превише редак, изазива радост и повезаност. Они који живе сами или далеко од породице најбоље схватају нематеријалну вредност садржану у

једноставној малој поруци за крај године. Свака честитка коју пошаљемо тако постаје мини прослава празника, ширећи радост једну по једну коверту.

Зато је слање новогодишњих честитки више од пуке сезонске рутине – то је и одраз друштвених веза, културних обичаја и личних вредности. За многе и веза са прошлошћу. Свака честитка убачена у поштанско сандуче део је ланца који се протеже кроз генерације. А, по правилу, таква међусобна размена ствара циклус: што више људи шаље, то је више других инспирисано да одговори на исти начин.

И та традиција опстаје упркос промени друштвене динамике, упркос технологији. И поново оживљава зато што права стварна новогодишња честитка задовољава нешто јединствено људско: потребу за опипљивим, трајним симболима

повезаности. Јер – оне нису обична порука; оне су успомена. Коју волимо да изложимо на полицу, урамимо или да је као драгоцен предмет чувамо у кутији како би јој се враћали из године у годину.

У том смислу, новогодишња честитка није једнократни пригодни збир лепих жеља, то је мали артефакт историје. Сваки написани текст, сваки лични потпис, некад у будућности постаће део веће наративе о животу, сећању и везама. И управо та интимност објашњава зашто многи настављају да шаљу честитке чак и када су им дигиталне опције доступне. Не ради се о ефикасности, већ о значењу: о малим симболима бриге, љубави и захвалности.

У том смислу, и поглед у будућност обећава. Многи млађи, па и средовечни, поново откривају овај ритуал, привучени његовом конкретном и стварном природом наспрам дигиталног света. Технологија омогућава брзину и премошћава даљину, али не нуди посвећеност. Зато људи никада неће престати да се радују драгоценој честитки у свом поштанском сандучету.

М. Јовановић

РАЗГОВОР СА РЕЉОМ ОГЊЕНОВИЋЕМ, ДИРЕКТОРОМ РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Чувамо стандард и достојанство корисника

На самом смо крају једне, без задршке можемо рећи, успешне пословне године за Фонд ПИО. Године обележене стратешким активностима које ће се одразити на квалитетнију услугу осигураницима и корисницима, али и на боље услове рада за запослене. О резултатима и учинцима, иновацијама и плановима у традиционалном годишњем интервјуу разговарали смо са директором Фонда ПИО, Рељом Огњеновићем.

Шта бисте Ви из године за нама издвојили као најважније за најшири круг корисника услуга Фонда?

– За стандард корисника пензија најважније је да им припадљености стижу на време и да та примања расту. Као што је познато, од 1. децембра пензије и остала права из пензијског и инвалидског осигурања усклађена су за 12,2 одсто, а увећане пензије сви корисници ће примити већ првих радних дана у новој години. Од децембра 2024, када је увећање било 10,9 одсто, до децембра ове године, пензије су кумулативно више за 24,4 одсто, што је далеко изнад инфлације у овом периоду која је била једноцифрена. Просечна пензија након децембарског повећања износи око 56.860 динара, односно 485 евра, што је за преко 6.000 динара више од ранијег просека. Да подсетим да је од јануара 2020. до 1. децембра 2025. било седам редовних и два ванредна усклађивања пензија, као и да је просечан износ пензије у 2012. години био 204 евра, што је у односу на просечан износ децембарске од 485 евра, кумулативно повећање од чак 137,7 одсто. Средства за исплату увећаних пензија Фонд је обезбедио Финансијским планом за 2026. годину, а наши пензионери знају да су пензије сигурне и

Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО

да ће их примити на време, тачно у дан, као што могу да рачунају и на сигурне повишице.

Поред бриге о материјалној сигурности старијих, Фонд сваке године проширује своју друштвену улогу. Опште је позната чињеница да годинама уназад финансира рехабилитацију у бањама корисника са нижим примањима, а који су остали видови подршке?

– Захваљујући расту изворних прихода, Фонд ПИО издваја све више средстава за унапређење друштвеног стандарда пензионера. У 2025. за унапређење друштвеног стандарда издвојена је 1,4 милијарде динара. Бесплатан опоравак у бањама је најзанимљивији корисницима и из тог разлога се највећи део средстава издваја за те намене – у 2025. је за ту сврху издвојена 1,13 милијарди динара, што је омогућило да десет дана на бесплатном опоравку проведе више од 22.000 корисника. Једнообразне пакете са основним животним намирницама и средствима за

хигијену ове године добило је преко 94.000 корисника којима је такав вид подршке потребан. Активности у вези с тим спроводи Савез пензионера Србије. Крајем септембра, у Врњачкој Бањи, заједно са Савезом, отворили смо још један Сабор пензионера – 18. по реду Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба, манифестацију коју Фонд подржава од њених почетака. Драго нам је што на крају 2025. можемо да кажемо да је у овој години неки од видова друштвеног стандарда искористило скоро 120.000 пензионера, а у следећој години ће тај број сигурно бити и већи пошто смо новим Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО увели још један вид друштвеног стандарда – Међугенерациску солидарност и друштвену инклузију корисника пензија. И убудуће ће, у складу са максималним капацитетима у бањама, корисници бити упућивани на опоравак о трошку Фонда, а на списак установа за реха-

билитацију додата је још једна – „Куршумлијска Бања“. Од осталих видова подршке, и даље ће највише средстава бити опредељено за пакете солидарне помоћи. Новина у Правилнику је и то да је померена граница за коришћење овог вида друштвеног стандарда, па ће услов за добијање пакета убудуће бити износ најниже пензије увећан за 10 процената.

Пројектом Пензионерска картица РФ ПИО корисницима пензија омогућени су попусти и други бенефити при куповини роба и услуга. Ових дана актуелна је кампања коју Фонд спроводи у сарадњи са компанијама „Аман“ и „Техноманија“ и са Банком Поштанска штедионица. Које су те нове погодности?

– Пројекат Пензионерска картица нове генерације, који се реализује под слоганом „Рачунајте да увек мислимо на вас“, омогућује пензионерима да за новац којим располажу добију много више. Они су то препознали и од 15. марта 2023, када је почела пријава, до данас се за Пензионерску картицу пријавило више од 1,2 милиона корисника. Фонд је досад потписао више од 900 споразума о сарадњи са партнерским фирмама које су исказале интересовање за овај пројекат, што значи да пензионери имају могућност да на око 6.500 локација у Србији остваре попусте при плаћању роба и услуга. Картице се најчешће користе у великим трговинским ланцима робе широке потрошње, технике, кућних апарата, спортске опреме, али и у апотекама, лабораторијама, здравственим ординацијама.

У овој најновијој акцији корисницима смо омогућили јефтинију празничну корпу, односно омогућили смо им да предстојеће славе и празнике проведу

пријатније и са мање трошкова. У периоду од 15. децембра до 15. јануара, у сарадњи са пријатељима акције – компанијама „Аман“ и „Техноманија“, омогућили смо пензионерима додатне свакодневне попусте за бројне артикле уколико плаћају уз Пензионерску картицу Фонда. Попуст се крећу од 15 до чак 50 одсто и мислимо да ће наши најстарији суграђани то и те како осетити у својим финансијама.

Последње године је генерално обележила технологија. Да ли су те промене у ИТ индустрији утицале и на пословање и стратегију Фонда?

– Опредељење Фонда да озбиљно и свеобухватно уђе у дигиталну трансформацију подразумевало је имплементирање нових софтверских решења, на савременим платформама, миграцију обиља података којима Фонд располаже, израду, примену и подршку бројним оперативним апликацијама, едукацију запослених да раде на новим технологијама. Први корак у дигиталној трансформацији је успостављање новог основног система кроз пет фаза, а приоритет наравно припада основној делатности. У нашем развојном плану је и успостављање потпуно новог

дигиталног портала са chatbot-ом заснованим на вештачкој интелигенцији, који ће подржавати све потребе осигураника у свега неколико корака, затим апликација за масовну обраду документације применом вештачке интелигенције, као и унапређење безбедносног система коришћењем AI алата. Циљ је омогућавање сигурног и ефикасног дигиталног сервиса за грађане уз истовремену заштиту интегритета, доступности и поверљивости података. Финансијски ојачан Фонд и унапређена основна делатност стварају потребу побољшања услова у радном окружењу, за грађане и наше запослене, као и улагање у технолошки напредак пословних процеса, на општу добробит заједнице.

На почетку смо поменули и боље услове за рад запослених, што подразумева и

пријатније окружење за грађане који користе услуге Фонда. Шта је урађено на том плану?

– Стварање квалитетне радне средине је дугорочни стратешки циљ Фонда, који остварујемо изградњом нових и реконструкцијом постојећих објеката, у складу са свим грађевинским и безбедносним стандардима. У последњих пет година обезбедили смо боље услове за пружање услуга нашим корисницима и осигураницима, као и здраве услове за рад наших запослених изградњом или уређењем 31.000 м² пословног простора Фонда. Изграђен је потпуно нов објекат Филијале Нови Сад, површине од 5.000 м², адаптирано је и реконструисано 14 објеката укупне површине око 26.000 м². У току је реконструкција четири филијале, као и Покрајинског фонда у Новом Саду и четвртог спрата Дирекције, које ће бити окончане до 2027. године. Све су то улагања у боље и безбедније услове рада, а објекти су и додатно прилагођени потребама наших корисника.

На крају о пословним плановима: како оцењујете финансијски оквир који је Фонд усвојио за 2026. годину?

– Финансијским планом Фонда за 2026. годину укупни приходи и примања планирани су у износу од 1.365,7 милијарди динара. Буџет Фонда за ову годину виши је за 12,2 одсто, односно за 147 милијарди динара, у односу на првобитни план за 2025. годину, колико износи проценат усклађивања пензија. Од укупног буџета, 98,4 одсто средстава се односи на расходе за исплату пензија и осталих права из пензијског и инвалидског осигурања. За друштвени стандард корисника пензија планирано је скоро 170 милиона динара више него што је био план за 2025. Све ово јасно показује да су држави Србији и Фонду као заиста, не само декларативно, друштвено одговорној институцији, важни људи у трећем животном добу, који поред сигурних пензија, треба да имају и могућност да користе сопствене снаге, да одржавају физичку и друштвену кондицију и да живе што дуже самостално и достојанствено.

Са тим уверењем и жељама за добробит свих грађана Србије, у своје име и у име запослених у Фонду, честитам свима предстојеће новогодишње и божићне празнике.

М. Јовановић

СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА ПИО

Нови Правилник о друштвеном стандарду

Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на седници одржаној 4. децембра 2025, између осталог је донео нови Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО и усвојио Информацију о финансијском пословању Фонда ПИО у периоду јануар–септембар 2025. године.

Према речима Бојане Поповић, директорке Сектора за финансијске послове у Дирекцији Фонда, разлог за

доношење новог Правилника о друштвеном стандарду је велики број измена у односу на претходни, а једна од најзначајнијих односи се на нови вид друштвеног стандарда.

– У претходном периоду директор Фонда је најављивао да се ради на системском прегледу свих потреба које имају корисници пензија, а с обзиром на то да смо крајем 2023. повећали и проценат средстава која се издвајају за друштвени стандард од при-

хода од доприноса, дошли смо на идеју да се новим Правилником уведе један нови вид друштвеног стандарда. У питању је међугенерациска солидарност и друштвена инклузија корисника пензија, а циљеви, идеје и реализација овог вида друштвеног стандарда потпуно су усклађени са Стратегијом активног и здравог старења у Републици Србији – навела је Бојана Поповић.

Она је истакла да је идеја у вези са овим видом друшве-

ног стандарда заједнички развијана и усаглашена са представницима Савеза пензионера Србије.

Друга измена у Правилнику односи се на нови назив већ постојећег вида друштвеног стандарда, па ће се досадашње културне и спортско-рекреативне манифестације од сада звати регионалне и годишња манифестација Сабор пензионера – Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба.

В. Кадиф Станковић

Да се чује мишљење пензионера

Републички фонд ПИО је, 14. децембра, организовао трибину за пензионере са територије општине Звездара, којој је присуствовало око 500 учесника. Поред директора Фонда ПИО, Реља Огњеновића, на трибини су говорили и проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, и Михаило Досковић, председник ГО Звездара. Скупу су присуствовале и председница Покрета трећег доба Србије, Драгана Калиновић, председница Градске организације пензионера Београда, Ружица Белановић, и председница Удружења пензионера општине Звездара, Радмила Миленковић.

– Драги пензионери, ја мислим да је ово најбољи део мог посла, ови догађаји где можемо да седнемо, да се дружимо али и да чујемо све вас, шта је оно што вам треба, шта је то што ми као држава, као Републички фонд ПИО, као удружење пензионера, можемо да понудимо. То смо 1. октобра

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић, директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, и председник ГО Звездара, Михаило Досковић

у Врњачкој Бањи најавили, на Међународни дан старијих особа, да ћемо у наредна два-три месеца обилазити не само удружења пензионера, већ и пензионере појединачно како бисмо у директној комуникацији чули шта вам је најпотребније. Јасно

нам је да најважније за пензионере јесте повећање пензија, зато смо се у последњих годину дана потрудили да два пута повећамо пензије: децембра 2024. од 10,9 одсто и децембра ове године од 12,2 одсто, што кумулативно износи повећа-

ње од 24,4 одсто. Ако узмемо у обзир да је инфлација била једноцифрена, овај податак добија на значају још више – истакао је Реља Огњеновић.

Директор Фонда је најавио да ће повећања пензија уследити и у наредној години, како би до 2027. просечна пензија износила 650 евра.

– Са овим повећањем просечна пензија је достигла 485 евра и престигли смо план који је председник Александар Вучић зацртао програмом „Србија 2025“, где је рекао да ће просечна пензија у Србији бити између 430 и 450 евра. Не мислимо да је ту крај помоћи коју сте заслужили, тако да ћемо се посебно осврнути на пензионере са најнижим примањима. Ове године смо поделили 95.000 пакета за пензионере са најнижим примањима, и сматрам да је и то било мало и да ћемо следеће године одвојити 240 милиона динара за више пакета и за садржајније пакете, и ви ћете опет учествовати у формирању састава пакета, јер нам је најважније да чујемо ваше мишљење – рекао је Огњеновић.

Он је навео да је недавно новим Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија уведен нови вид друштве-

Трибина и са новобеоградским пензионерима

Са циљем да изађе у сусрет што већем броју пензионера и чује њихове потребе, Фонд ПИО је наставио акцију дружења са корисницима, и 21. децембра организовао још једну трибину којој је присуствовало више од 600 пензионера са територије општине Нови Београд.

О мерама и плановима за побољшање животног стандарда су говорили и на конкретна питања пензионера одговарали Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, и Ивана Николић, председница ГО Нови Београд.

– Ја сам данас овде да разговарам са вама, да чујем на који начин је потребно да новцем који сте ви уплаћивали у ваш Фонд ПИО, управљамо, које све помоћи треба нове да уведемо, на који начин да вам помогнемо да већ данас живите боље. Да можете да рачунате на нас, јер смо и ми могли да рачунамо на вас сваки пут кад је овој држави било тешко, тако да имамо сада обавезу да ви можете да рачунате на свој Фонд ПИО и на своју државу. Да је наша обавеза да се боримо за сваког од вас, да нећемо никада да устукнемо пред било киме, да нећемо никада да се предамо, без обзира колики су напади на нас, јер као што је наш војвода Живојин Мишић рекао: „Ко не зна за страх, тај иде напред“. Живела наша Србија, живео председник Александар Вучић – рекао је директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић.

Огњеновић је за следећу годину најавио још таквих акција, јер је план да се обилазе градови и општине док се не чује скоро сваки пензионер, пошто су они стуб друштва и задужили су нашу државу у свом радном веку.

Председница општине Нови Београд, Ивана Николић, рекла је да је буџетом за 2026. предвиђено да излети за најстарије суграђане буду један од пројеката, те да ће Кућица здравља бити испред општине Нови Београд током целе године.

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић, истакао је да број пензионера на овом скупу говори највише о узајамном поверењу државе и пензионера.

И дружење на Новом Београду протекло је у добром расположењу.

М. С. М.

Директор Огњеновић у разговору са пензионерима

ног стандарда – међугенерациска солидарност и друштвена инклузија пензионера, и да ће у наредних месеца дана на састанцима и дружењима са корисницима ослушквати на који начин, најбољи и најкориснији за пензионере, би требало утрошити додатних око 120 милиона динара, колико ће бити предвиђено за ове намене.

Председник САПЕНС-а, проф. др Андреја Савић, истакао је задовољство корисника пензија односом државе према њима.

– Тај однос је видљив и у повећању пензија упркос свим проблемима са којима се суочавамо, а радују и речи да ће се тај тренд односа државе према нашим пензионерима наставити и идуће године. Из тих разлога, ми као државотворна организација, подржавамо и подржаваћемо и убудуће нашу државу и актуелну политику у овој области. Желим да вам на крају године пожелим добро здравље и пуно среће – поручио је председник Савеза пензионера Србије.

Михаило Досковић, председник ГО Звездара, захвалио је пензионерима на свему што су у претходном периоду учинили за свој град и општину.

– Сви сте ви уградили део себе, свога рада и мудрости, како би Звездара данас била оно што јесте. У одличној сарадњи са Фондом ПИО, данашња трибина и те како може да вам послужи да добијете нове поуздане информације, да разјасните оно што је нејасно, а односи се на ваша права. Ми из општине Звездара ћемо настојати да вам и у следећој години обезбедимо бесплатне програме, излете, спортске активности, здравствене прегледе – казао је Михаило Досковић, захваливши директору Фонда Рељи Огњеновићу, и његовим сарадницима, на изузетној подршци свим пензионерима Београда, поготово пензионерима Звездаре, а присутнима пожелео лепо дружење и срећне празнике.

Након одржане трибине, око 500 звездарских пензионера наставило је дружење у пријатној атмосфери.

Весна Кадих Станковић

ОДРЖАНИ ДАНИ РАЗГОВОРА У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТскоЈ

Решавање питања у директном контакту

Након што су саветодавни дани стручњака за пензијско и инвалидско осигурање Србије и Хрватске одржани у јуну у Београду и Новом Саду, 4. и 5. децембра домаћин у Загребу био је Завод за мировинско осигурање. Састанци са странкама које имају стаж остварен у Србији а сада живе на простору ове бивше југословенске републике организовани су у просторијама Средишње службе у Загребу, а током ова два дана примљено је 28 странака и размењено по 40 ургенција са једне и са друге стране.

– Што се странака тиче, доста је било осигураника са Косова и Метохије, затим и странака које су се интересовале за утврђивање стажа, посебно из оних фирми које више не постоје и за које немамо податке. Било је питања везаних за исплату, успостављање динамике, затим су се странке интересовале за остваривање права на погребне трошкове и остала права, имали смо заиста сва могућа питања – рекла је Слађана Ковачевић, део тима српских стручњака из Филијале за град Београд.

Републички фонд за пензијско осигурање на овим Дани-

На саветовању у Загребу примљено је 28 странака и размењено по 40 ургенција

ма разговора представљале су још Данијела Рачић из Службе 1 Филијале за град Београд, и Зорица Савић, начелник Одељења за ПИО у Филијали Нови Сад.

Општи утисак је да су и ови Дани саветовања били од велике користи, како за странке тако и за запослене, зато што су сви учесници потребне информације добили из прве руке. И ово саветовање је показало да комуникација другачије тече у директном контакту него када се питање поставља преко обрасца, а и прилика је да се референти упознају са евентуалним изменама у закону и начину рада обе институције.

Билатерални споразум о социјалном осигурању са Републиком Хрватском ступио је на снагу 2003. године, а међународна сарадња у смислу одржавања Саветодавних дана, ако изузмемо период за време пандемије, тече од 2011. године. То што се на оваквим догађајима домаће и гостујуће колеге боље упознају иде у прилог доброј сарадњи када су у питању електронска комуникација, размена података и сарадња међу институцијама уопште.

Подсећамо да је на саветодавним данима са Републиком Хрватском, 11. јуна ове године у Новом Саду и 12. јуна у Београду, бесплатну правну помоћ добило више од 120 странака.

М. Симић-Максимовић

Уредба о новчаном износу као увећању уз пензију

Уредбом о условима, висини, обухвату корисника пензија и динамици исплате новчаног износа као увећања уз пензију, коју је Влада Републике Србије донела на седници од 18. децембра, прописано је да се новчани износ као увећање уз пензију исплаћује корисницима старосне, превремене старосне, инвалидске и породичне пензије која од пензије за децембар 2025. закључно са пензијом за новембар 2026. године, не прелази износ од 73.734,14 динара. У наведеном периоду новчани износ ће се исплаћивати, као и досад, месечно уз пензију.

Висина новчаног износа као увећања уз пензију усклађује се на исти начин који је прописан за усклађивање пензија.

Уредба о условима, висини, обухвату корисника пензија и динамици исплате новчаног износа као увећања уз пензију није новина, већ законско продужавање уредбе о додатку при исплати пензије донете први пут 2018. године.

Г. О.

ПРИЈАВА НА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Послодавац дужан да омогући увид у пријаву

П одучени својим, али и туђим искуствима са појединим неодговорним послодавцима и неплаћеним доприносима за пензијско и инвалидско осигурање, запослени грађани, нарочито када им се приближава време за одлазак у пензију, све чешће проверавају да ли су им сви периоди радног стажа уредно регулисани. То подразумева проверу да ли су у матичној евиденцији евидентирани одговарајуће пријаве о оствареном стажу и заради, односно да ли постоје званични подаци који потврђују да је радни однос заиста постојао. Међутим, у

практици није реткост да се за поједине периоде у матичној евиденцији не налазе никакви подаци, па чак ни основна пријава на осигурање – као да радног односа уопште није ни било. Са сличним проблемом сусрећу се и поједини осигураници који су обављали самосталне делатности, а који приликом преузимања уверења утврде да за те периоде нису регистровани никакви подаци у матичној евиденцији. Овакве ситуације најчешће изазивају недоумице и забринутост, јер од уредно евидентираних пријава зависи остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Значај пријаве на обавезно социјално осигурање је вишеструк. Пријавом почетка запослења, односно обављања делатности, утврђују се сва права и обавезе у вези са социјалним осигурањем. Пореска управа на тај начин добија информацију о обавези уплате доприноса, а сама пријава је јединствена и истовремено означава и почетак трајања права на здравствено осигурање. Управо због тога пријава на осигурање представља један од кључних административних корака при запошљавању или

отпочињању самосталне делатности. Наравно, не треба заборавити ни пољопривреднике, али у њиховом случају је пријављивање на осигурање уређено нешто другачије. Пријаве се раде по службеној дужности, уз испуњење законских услова за утврђивање статуса осигураника пољопривредника. Као и у случају самосталних делатности, пољопривредници релативно лако могу и ретроактивно да се пријаве, јер свој статус доказују подацима из службених евиденција.

Као што је обавезно пријавити почетак осигурања, тако је неопходно пријављивати и све промене које настају у току трајања осигурања, као и дан његовог престанка. Ове промене могу се односити на промену радног места, врсте уговора, статуса осигураника или других података од значаја за евиденцију.

Пријава на обавезно социјално осигурање подноси се искључиво електронским путем, преко портала Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРО-СО). Иако су у ранијој пракси пријаве повремено примане и на шалтерима Републичког фонда за пензијско и инвалид-

ско осигурање, од 1. јула 2021. године ова законска одредба се стриктно примењује и подношење пријава у Фонду више није могуће. За подношење пријаве овлашћено лице послодавца користи квалификовани електронски сертификат, што додатно обезбеђује правну сигурност и поузданост података. Изузетно, пријаве на осигурање и даље врши Републички фонд ПИО за поједина физичка лица, као што су носиоци пољопривредног домаћинства или газдинства, која немају техничке могућности да пријаву поднесу електронским путем. Свако запослено или на други начин ангажовано лице мора бити пријављено на осигурање пре ступања на рад, док је за осигуранике самосталних делатности рок за пријаву три радна дана од почетка обављања делатности. У истом року пријављују се и све промене у току осигурања, као и његов престанак.

У случају пропуштања прописаног рока, обвезник подношења пријаве, или сам осигураник, мора да поднесе захтев за утврђивање својства осигураника у управном поступку. То подразумева доказивање чињеница које

се односе на датум почетка, промене или престанка осигурања. Осим што овај поступак може бити дуготрајан, пропуштање рокова повлачи и прекршајну одговорност за обвезника подношења пријаве, као и за одговорно лице. Предузеће које има непријављене раднике може да буде кажњено и до два милиона динара, а одговорно лице до 150.000 динара. Казне за предузетнике су нешто ниже, али никако благе. Они могу да буду кажњени и до 500.000 динара.

Када је због пропуштања рокова неопходно чињенице у вези са трајањем осигурања утврђивати у управном поступку, период осигурања се, поред уговора о раду или доказа о престанку радног односа, може доказивати и на основу доказа о исплаћеним зарадама или разних доказа о раду, попут решења о коришћењу годишњег одмора, аката које је запослени сачињавао или потписивао у току рада, као и докумената које је сачињавао послодавац, а који се односе на конкретан запосленог. Закон, међутим, изричито прописује да се својство осигураника не може доказивати изјавама сведока. За осигуранике који обављају самосталне

делатности, докази су пре свега подаци из регистара надлежних агенција или професионалних удружења. Важно је истаћи да код професионалних удружења упис у регистар има конститутивно дејство, што значи да дан уписа представља и дан од кога та чињеница производи правно дејство. Због тога није могуће ретроактивно евидентирати почетак или престанак осигурања.

Према законским прописима, обавезу подношења пријаве имају послодавци за запослене осигуранике, осигураник који је сам обвезник плаћања доприноса, Агенција за привредне регистре за лица која обављају самосталну делатност регистровану у тој агенцији, као и Национална служба за запошљавање за кориснике новчане накнаде. За лица која обављају самосталне професионалне делатности пријаву подносе одговарајуће организације, савези и удружења, док за пољопривреднике ту обавезу има општинска управа.

Сви грађани који желе да провере да ли су благовремено пријављени на осигурање, то најпре могу учинити код свог послодавца, који је дужан да им омогући увид у поднету пријаву. Провера је могућа и у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, увидом у уверење о подацима регистрованим у матичној евиденцији, које се уз личну карту може добити на шалтеру најближе организационе јединице. Они који су вичнији употреби интернета и имају одговарајући сертификат, могу своје податке да провере преко портала е-Управе.

Имајући у виду значај благовременог подношења пријава, као и чињеницу да оне утичу на остваривање низа права, а пре свега права на здравствено осигурање, препорука је да сви грађани редовно проверавају свој статус осигурања. Без обзира на то да ли су запослени, обављају самосталну делатност или се баве пољопривредом, брига о уредној пријави на осигурање представља један од основних облика заштите сопствених права.

Мирослав Мирић

У ТРСТУ ПРВИ САВЕТОДАВНИ ДАНИ СА ИТАЛИЈОМ

Почетак добре сарадње

Први Дани разговора италијанског носиоца обавезног социјалног осигурања (INPS) и правног тима Републичког фонда ПИО за осигуранике и кориснике који живе у Италији а имају део стажа остварен у Србији, одржани су у Трсту, 10. и 11. децембра. На првом саветовању примљено је тридесет странака и размењено 50 ургенција.

– Првог дана имали смо састанак са њиховим патронатима, а странке смо примали 11. децембра. Било је интензивно, питања су била мање више уобичајена за овакве догађаје и односила су се на дужину стажа у Србији и на услове остваривања права. Са Италијом је другачија ситуација него са другим земљама с којима имамо споразум јер постоји тзв. поступак опције, односно одабир врсте пензије – рекао је Предраг Марковић, шеф Одсека за међународну сарадњу, послове ЕУ интеграција и праћење уредаба ЕУ у Дирекцији РФ ПИО.

Што се тиче статуса странака, углавном су то били осигураници, људи који су још у радном односу али желе благовремено да се информишу. Како је у Италији услов за старосну пензију 20 година, а код нас 15, странкама је предочена опција одабира пензија. Досадашња пракса је показала да се странке најчешће опредељују за сразмерну пензију, јер по споразуму, каква је пензија у једној земљи, таква мора да буде и у другој.

– Биле су три странке које су већ оствариле право у једној држави, а нису у другој. Оне су посаветоване о опцији како да се спроведе поступак – објаснио је Предраг Марковић, поред кога су у српском тиму били Дамир Богдан, начелник Одељења за ПИО по међународним уговорима

Саветовања са колегама из Италије убудуће ће бити два пута годишње

у Покрајинском фонду, и преводилац Викторија Линдо из Дирекције РФ ПИО.

Споразум о социјалном осигурању са Италијом је из 1957. године и после споразума са Великом Британијом и Француском спада у најстарије. Иницијатива да се започну Саветодавни дани постојала је и раније, последњи пут када су њихови органи за везу 2018. долазили ради састављања образаца.

– Планове је пореметила и пандемија, али ево сада смо започели и састанци два пута годишње ће се наставити. Наредни термин није прецизно договорен, али очекујем да ћемо их у Београду угостити у првим месецима нове године – навео је Марковић.

Упркос различитом систему рада ове две институције, први Дани саветовања са Италијом били су од велике користи. Сарадња са иностраним колегама је врло добра и извесно је да ће се наставити. Иначе Трст није случајно одабран за Дане разговора, јер је институција из Трста надлежна за све бивше југословенске републике.

М. Симовић-Максимовић

Представници Фонда ПИО на Скупштини СПВ

Савез пензионера Војводине је, 11. децембра 2025, у Новом Саду, одржао Скупштину којој су присуствовали и представници Фонда ПИО – директор Покрајинског фонда, Милан Шућак, и саветница директора Покрајинског фонда, Светлана Ђуретић.

Том приликом Светлана Ђуретић је известила присутне о новинама у Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. Како је навела, Правилник сада прописује још један вид друштвеног стандарда, а то је међугенерациска солидарност и друштвена инклузија корисника пензија, чији је циљ подстицање веће укључености корисника у све активности у трећем животном добу, који-

Саветница директора Покрајинског фонда, Светлана Ђуретић, и директор ПФ ПИО Милан Шућак

ма се задовољавају социјалне, културне, духовне и образовне потребе корисника права.

– Према подацима из последњег извештаја, до краја новембра 2025. године са територије коју покрива пословно подручје Покрајин-

ског фонда, на рехабилитацију о трошку Фонда ПИО упућено је укупно 3.892 пензионера. Фонд из године у годину значајно повећава средства која се издвајају за друштвени стандард корисника, а ускоро следи и исплата увећаних пензија. Све то говори да нам је приоритет бољитак наших корисника – рекла је саветница директора ПФ ПИО, Светлана Ђуретић, пожелевши пензионерима срећне предстојеће празнике.

Скупштини Савеза пензионера Војводине присуствовали су и председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, као и представници Банке Поштанска штедионица и ДДОР осигурања.

В. Кадиф Станковић

Нови директор Филијале РФ ПИО Крушевац

Од 14. новембра 2025. године функцију директора Филијале Фонда ПИО у Крушевцу обавља Александар Милошевић, дипломирани правник. Рођен је 11. априла 1980. у Крушевцу. Дипломирао је на Правном факултету у Нишу. У Филија-

Александар Милошевић, директор Филијале Фонда у Крушевцу

ли Фонда Крушевац ради од 26. јула 2010. године као службеник за утврђивање права из ПИО у првом степену. Ожењен је и отац двоје деце.

Пре заснивања радног односа у Филијали Крушевац радио је две године у адвокатури. Активни је члан Градске организације резервних војних старешина Србије, као и вишедеценијски добровољни давалац крви. Био је и одборник Градске скупштине Крушевца у периоду од 2016. до 2020. године, као и члан и председник више радних тела и комисија Скупштине града Крушевца из области нормативне делатности и правних прописа.

Просечна зарада у октобру – 110.670 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за октобар 2025. године износила је 153.153 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 110.670 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар-октобар 2025, у односу на исти период прошле године износио је 11,3 одсто номинално, односно 6,9 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,2 процената номинално, односно за 6,8 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за октобар 2025. номинално је већа за 12,5 одсто, а реално за 9,4, док је просечна нето зарада већа за 12,3 одсто номинално, односно за 9,2 одсто реално.

Медијална нето зарада за октобар 2025. године износила је 86.695 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Врање: помоћ локалним привредницима

Градоначелник Врања, др Слободан Миленковић, уручио је 15. децембра 43 уговора о финансијској помоћи локалним привредницима у укупној вредности од 10.694.890 динара. За набавку опреме и средстава за рад сваки привредник добиће субвенцију од 250.000 динара.

Субвенцијама су обухваћени производња намештаја, обуће, текстилне робе, обрада метала, прерада хране, фризерски и козметички салони, затим адвокатске и услуге рачуноводства и учење страних језика. Мере локалне самоуправе за подршку привреди и предузетништву имају за циљ реализацију пословних идеја, иновација, раст и развој приватног бизниса и отварање нових радних места.

Градска власт у Врању обезбедила је привредницима бесплатну стручну обуку. Овдашња локална самоуправа више од десет година субвенцијама подстиче локалну привреду и предузетништво.

У Сврљигу почео божићни фестивал

У празничном расположењу у Сврљигу је, 22. децембра, почео Божићни фестивал, манифестација забавног, образовног и хуманитарног садржаја.

– Највећи део програма има задатак да обогати културни живот Сврљига кроз игре, песме, песничке вечери, приче о Божићу, едукативне и продајне радионице. Сва прикупљена средства иду у хуманитарне сврхе – каже Јулија Марковић, уредник програма при Центру за културу Сврљиг.

Како наводи, на фестивалу и ове године учествује велики број ученика основне и средње школе, као и полетарци који кроз игру, едукацију и забаву имају прилику да науче нешто ново и покажу своје таленте. У пратњи својих најмлађих су и баке и деке који чувају и негују традицију сврљишког краја.

Деда Мраз увек има своје место на фестивалу, много посла и пуно пакетића. Сврљишки Деда Мраз, Душко Живановић, од 1969. године увесељава малишане и нада се да ће до поноћи 31. децембра поделити око 1.000 пакетића и обрадовати толико деце. Ту је и кићење новогодишње јелке у центру града и много других каролија којима се радују и стари и млади, а незаборавне су и прославе Бадње вечери, Божића и других празника у Сврљигу и селима овог краја.

Божићни фестивал траје до средине јануара, организује га Центар за културу Сврљиг, а покровитељ је општина Сврљиг.

Књажевац: прикупљање амбалажног отпада од пестицида

Пројекат под називом „Одрживије сутра – Пољопривреда у акцији“, који спроводе општина Књажевац и Тимочки клуб у оквиру Програма „ПРО – Локално управљање за људе и природу“, који се односи на промовисање одрживих пракси у пољопривреди и успостављање одрживог ланца прикупљања амбалажног отпада од средстава за заштиту биља, успешно се реализује у општини Књажевац.

Тим поводом, у Регионалном центру за стручно усавршавање у Књажевцу одржана је фокус група о актуелним изазовима и могућностима унапређења система за прикупљање амбалажног отпада од пестицида. Представљен је преглед важећег система управљања том врстом отпада у Србији, законска регулатива, обавезе пољопривредника и одговорност правних лица која послују у области пољопривреде и заштите биља.

Програм „ПРО – Локално управљање за људе и природу“ заједнички спроводе агенције Уједињених нација у Србији (УНОПС, УНИЦЕФ, УНФПА и УНЕП), уз финансијску подршку Владе Швајцарске и у сарадњи са Владом Републике Србије.

СИР СРБИЈЕ ОБЕЛЕЖИО МЕЂУНАРОДНИ ДАН ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Једнаке могућности – одговорност свих нас

Међународни дан особа са инвалидитетом (ОСИ), 3. децембар, подсећа нас да се развијеност једног друштва мери његовим односом према најрањивијим члановима – према томе колико уме да их препозна, прихвати и подржи. Управо са том поруком, Савез инвалида рада Србије је 11. децембра окупио представнике удружења из целе Србије, представнике институција, синдиката, сараднике и пријатеље, како би указали на важност једнаких могућности, достојанства и потпуне укључености особа са инвалидитетом у све сегменте друштвеног живота.

Скуп је отворио председник Савеза, Божидар Цекић, који је подсетио да у Србији више од 700 хиљада људи живи са неким обликом инвалидитета, док на глобалном нивоу особе са инвалидитетом чине око 15 одсто светске популације, одно-

На скупу је наглашен значај сарадње општинских организација са локалном самоуправом

сно свака шеста особа на планетно део је ове заједнице.

– Управо због тога о правима, здравственој заштити и квалитету живота особа са инвалидитетом не смемо говорити само 3. децембра, већ ово мора бити тема током целе године – поручио је Цекић, истичући да проблем често није у законима, већ у односу друштва према ОСИ.

Према његовим речима, циљ Савеза је друштво у коме ће ОСИ имати једнаке могућности

за образовање, запошљавање и лични развој, без архитектонских и других баријера и без дискриминације.

У име Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, присутнима се обратила Биљана Барошевић, која је најавила нови јавни позив за финансирање програма удружења и нагласила да ће посебан акценат бити на сарадњи локалних организација са локалном самоуправом.

– Ваше општинске и окружне организације морају имати уприште у локалној заједници и развијену сарадњу са локалном самоуправом – рекла је помоћница министра и подсетила да је за програме удружења и савеза одређено 2,5 милиона евра, и да очекује да локалне организације буду активни партнери у креирању и спровођењу пројеката.

Барошевић је истакла и да ће се програми реализовати у сусрет Међународној изложби EXPO 2027, те да су области образовање, спорт, уметничко стваралаштво и бизнис. Такође је указала на значај медијске видљивости догађаја и активности удружења.

Овај скуп је још једном показао да инклузија није обавеза само државе, већ заједнички задатак целог друштва како би достојанствен и квалитетан живот био доступан свима.

Драгана Лукић Лазовић

ОДРЖАНЕ СЕДНИЦЕ СКУПШТИНЕ И ИЗВРШНОГ ОДБОРА ПОКРЕТА ТРЕЋЕГ ДОБА СРБИЈЕ

Сумирање резултата и пројеката у протеклој години

У просторијама Удружења пензионера СМУП-а, у Београду, 10. децембра, одржане су седница Извршног одбора а потом и седница Скупштине Покрета трећег доба Србије.

Четвртој Скупштини ПТДС су присуствовали Драгана Калиновић, председница Покрета трећег доба Србије, проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, Драган Петковић, секретар САПЕНС-а, и чланови. Пред почетак седнице присутни су одали почаст преминулом члану Надзорног одбора Велизару Ђерићу, а потом је седница одржана планираним током.

Председница ПТДС, Драгана Калиновић, водила је радни део седнице на којој су дати на усвајање предлози са дневног реда. Усвојен је Записник са треће седнице Скупштине, а на иницијативу Извршног одбора Скупштине је једногласно усвојила предлог Извештаја са Сабора пензионера – 18. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба.

– Ове наше тачке су на неки начин и формалност јер сви смо их прешли. Свакако

На седници је усвојен и предлог Извештаја са Сабора пензионера – 18. Олимпијаде у Врњачкој Бањи

највећи повод седнице је да заокружимо све урађено, али и да се видимо, да се мало подружимо и да у добром расположењу уђемо у нову годину – истакла је Драгана Калиновић.

О Сабору пензионера говорио је секретар САПЕНС-а Драган Петковић.

– Што се тиче самог извештаја о реализацији Сабора, ми смо уз овај извештај имали и део извештаја који се односи на остварене спортске резултате, затим извештај сектора

који се бавио логистичком подршком. Такође, имали смо посебно обрађену анкету, коју је обрадила Драгана Динић, са одређеним конструктивним предлозима и оценама о реализацији Олимпијаде. Општи је закључак да је Олимпијада успешно реализована али има и део конструктивних примедби и предлога. Због тога је на Извршном одбору донета одлука да се тај део примедби разматра на следећим седницама ПТДС, које ће се реализовати у периоду фебруар–март 2026. године, када буде прављен план за реализацију и садржаје за 19. Олимпијаду у Врњачкој Бањи – сумирао је Петковић.

На седници је истакнуто да је Покрет трећег доба успешно пословао у протеклој години, да су резултати позитивни захваљујући подршци Савеза пензионера Србије, помоћи донатора и спонзора, сарадњи са стратешким партнером Фондом ПИО, као и помоћи Банке Поштанска штедионица. Целокупна година је финансијски успешно заокружена.

Љупка Адамовић

Право на сигурност

У оквиру глобалне кампање „16 дана активизма против насиља над женама“ у Нишу је, 2. децембра, одржана конференција Сигурних кућа Србије, у организацији Сигурне куће у Нишу, која је окупила представнике социјалних установа и организација из целе земље, стручњаке који се баве заштитом жена и деце жртава насиља, представнике судства, тужилаштва и полиције. Конференцију под слоганом „Уједињене за сваку жену – сигурност као право“ отворила је министарка без портфеља задужена за област родне равноправности, спречавање насиља над женама и економско и политичко оснаживање жена, Татјана Мацура, истичући да је заједничко деловање кључно за унапређење система подршке жртвама.

– У наредној години се очекује умрежавање свих сигурних кућа у Србији, што ће омогућити размену искустава, бржу координацију и уједначавање стандарда помоћи женама и деци који су у систему заштите. Очекује нас и измена Закона о спречавању насиља у породици, Кривичног законика и

Закона о кривичном поступку, са циљем да се унапреди мултисекторска сарадња, смањи виктимизација жртава и додатно оснажи правна заштита – подсетила је министарка.

Директорка Сигурне куће у Нишу, Соња Шћекић, представила је податке који указују на побољшање стања у односу на претходне године. Навела је да је данас број корисница Сигурне куће у Нишу скоро двоструко мањи него пре усвајања Закона о спречавању насиља у породици, да се све више жена јавља за помоћ у ранијој фази и да је проценат повратка насилнику знатно смањен.

– Уколико упоредимо ситуацију од ранијих година, пре доношења Закона, виде-

ћемо да је тада на смештају било и по 140 корисника и да је сада сасвим другачије. Прошле године је Сигурна кућа у Нишу на смештају имала 89 мајки и деце, ове године до сада 61 корисника. Позитивно је и то што на смештају имамо све млађе жене, што значи да раније препознају насиље и брже траже помоћ, не желе да трпе по 20 година – казала је Соња Шћекић.

Посебну пажњу учесника привукла је најаву Удружења правника социјалне заштите „Аргумент“ да се приводи крају израда информативне брошуре намењене женама жртвама насиља у породици. У брошури ће бити обједињене најважније информације о надлежностима институција, доступним облицима подршке и раду сигурних кућа у Србији. Брошура је увод у свеобухватни Водич за жртве насиља, на којем „Аргумент“, уз подршку министарке Татјане Мацуре, интензивно ради.

Заједнички став представника институција и организација на крају конференције био је да свака жена у Србији мора имати право на живот без страха, једнак приступ правди и подршци, и поверење да институције стоје иза ње.

Емина Ћирић

ЖЕНЕ СТАРИЈЕ ОД 60 ГОДИНА ЧЕСТА МЕТА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

О насиљу се не сме ћутати

Насиље над старијим женама је озбиљан друштвени и невидљив јавно здравствени проблем који захтева систематичан приступ и хитна делотворна решења. Истраживање које је спровело Геронтолошко друштво Србије показало је да су занемаривање и финансијска експлоатација доминантни облици насиља, а најчешће га трпе жене у сеоским срединама, лошијег здравственог стања, економски зависне. Дискриминација према старијим женама изири из строгих родних норми и културолошки утаних ставова који одређују место и улогу жене у породици.

Како то променити и како стати на крај овом дубоко укорененом друштвеном про-

блему била је тема конференције „Можемо ли зауставити насиље над старијим женама“ одржане у оквиру кампање „16 дана активизма против насиља над женама 2025“. Конференција је реализована у оквиру пројекта „За живот старијих жена без насиља и дискриминације“, који спроводи Удружење „Снага пријатељства“ – Amity уз подршку Кабинета министра без портфеља задуженог за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и економског и политичког оснаживања жена.

У овом делу кампање у фокус су стављене старије жене које су знатно чешће изложене разним облицима

занемаривања, родно заснованом и породичном насиљу, па и убиствима. Иако још увек не постоји централна евиденција о случајевима насиља у породици, из медијских објав се може закључити да је свака трећа убијена жена старија од 60 година.

– Оне о насиљу углавном ћуте и то због страха од насилника, због срамоте, не знају шта да раде и коме да кажу због неповерења у институције, зависности од насилника и због тога што за физичко насиље, које се догађа у породичном контексту окривљују себе а не насилнике – каже Надежда Сатарић, председница УО Удружења „Amity“.

На линку <https://www.amity-yu.org/e-biblioteka/> досту-

Надежда Сатарић

пан је приручник за општу и стручну јавност „Препознајмо насиље над старијим женама и спречимо га“ у којем се између осталог подсећа на дефиницију СЗО да је насиље према старијим особама „сваки појединачни или понављајући чин или недостатак одговарајућег поступања, које се догађа у било којем односу очекивања и поверења, а које узрокује штету, бол, неприлику и/или невољу старијој особи“.

Марија Симовић-Максимовић

ОДРЖАНА СВЕЧАНА СЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА ГОП БЕОГРАД

Година изазова и добрих резултата

У атмосфери међусобног уважавања и солидарности, Градска организација пензионера Београда (ГОП) је на свечаној седници Извршног одбора у проширеном саставу, одржаној 24. децембра, симболично ставила тачку на годину пуну изазова али и успеха. Седници су присуствовали председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, потпредседник Савеза, Драган Марковић, секретар Савеза, Драган Петковић, као и председници удружења чланица.

У уводном обраћању, председница ГОП Београд, Ружица Белановић, поздравила је присутне и захвалила им што су се окупили како би заједно обележили крај године пуне активности и изазова, али и резултата. Посебну захвалност упутила је председницама удружења на изузетној сарадњи, истакавши да је иза њих турбулентна година у којој

Седницом Извршног одбора ГОП Београд је обележила крај године пуне активности

је било неопходно деловати брзо и одговорно. Како је нагласила, управо захваљујући тимском раду и подршци Савеза, многи изазови су успешно превазиђени, а осећај припадности и међусобног уважавања учинио је да организација функционише као велика породица.

– Пред нама су бројне активности које нам предстоје већ почетком године, расписива-

ње огласа за рехабилитацију у бањама 12. јануара, као и редовна седница на којој ћемо разматрати планове и активности за 2026. годину – казала је Белановић и додала да је ово и година у којој ГОП обележава значајан јубилеј – 80 година од оснивања.

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, оценио је да је 2025. година била тешка како на уну-

трашњем, тако и на спољном плану, али да је упркос бројним потешкоћама остварен видан напредак. Он је нагласио да је однос државе према пензионерима био коректан, посебно у условима неповољних економских околности, подсетивши на увећање пензија које ће бити исплаћене пред божићне празнике. Савић је још нагласио да је Савез значајно подигао ниво активности али и сарадње са државним институцијама, чиме је постао препознатљив као организација од националног интереса.

Седница је завршена у свечаном и пријатељском тону, уз заједнички ручак и размену лепих жеља да сви празнике дочекају у здрављу, миру и добром расположењу, уз веру да ће и наредна година донети нове прилике за унапређење квалитета живота пензионера.

Д. Лукић Лазовић

ОДРЖАН 12. САЈАМ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ У НОВОМ САДУ

УПГНС партнер и излагач

У Аули Новосадског сајма, 18. и 19. октобра 2025. године, одржан је 12. Сајам за пензионере под слоганом „За безбрижну старост“. Сајму су присуствовале бројне званице, представници града Новог Сада и АП Војводине, као и велики број посетилаца, претежно пензионера, из града, Покрајине и других крајева Србије.

Присутне на 12. Сајму за пензионере поздравила је Милена Жарковић, председница Удружења пензионера града Новог Сада.

– Позивам кориснике пензија који не знају чиме се бави УПГНС, које је основано пре 79 година, да се распитају о нама, да дођу у Удружење и да постану наши чланови. Ове године смо се бавили нашим примарним циљевима, да поправимо материјални и социјални положај пензионера. Надам се

да смо у томе бар мало успели. Град Нови Сад је препознао потребе најстаријих суграђана и, заједно са Покрајином, успели смо да организујемо многе активности и услуге које пружамо нашим корисницима. Нови Сад је јединствен по томе што својим најстаријим суграђанима омогућава да средствима града сваке године оду на седмодневни опоравак у бање Србије. Такође, до сада је сваке године обезбедио средства за једнократну новчану помоћ коју ће, надамо се, најугроженији корисници пензије добити и ове године. У буџету града издвојена су знатна средства за отварање домова и клубова пензионера, тако да најстарији суграђани имају где да се окупљају и задовоље своје потребе – истакла је Милена Жарковић.

Присутнима се обратила и Дина Вучинић, председница

Милена Жарковић, председница Удружења пензионера града Новог Сада, и хор УПГНС

Скупштине града Новог Сада, која је навела да је за програме намењене пензионерима, плаћене одласке у бање и летовалишта, а за услуге које се реализују путем Геронтолошког центра Нови Сад, град за 2025. определио 234 милиона динара, а за Удружење пензионера града Новог Сада 7,2 милиона.

– Настојимо да створимо бољу економску климу како бисмо могли што више да издвојимо за пензионере – рекла је Дина Вучинић.

У име Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, присутне је поздравио и званично отворио 12. Сајам за пензионере покрајински секретар Предраг Вулетич.

Треба истаћи и да је Удружење пензионера града Новог Сада истовремено било партнер организатору и излагач на Сајму пензионера, а хор УПГНС је на отварању Сајма отпевао химну „Боже правде“ и блок староградских песама.

Д. Ивановић

Успешних дванаест година рада

Центар „Зрачак” основао је пре 12 година град Чачак, као установу за дневни боравак деце, младих и одраслих са сметњама у развоју. Овогодишњи Дан Установе, корисници, њихови родитељи и запослени обележили су у друштву државног секретара у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Ђорђа Тодорова, представника града Чачка и бројних сарадника и пријатеља.

На самом почетку „Зрачак” је омогућавао подршку за 50 корисника са развојним сметњама и њихове породице, док тренутно ту услугу користи 80 лица са територије града.

– Ослушкујући потребе локалне заједнице, а у договору са оснивачем, градом Чачком, установа је пререгистрована у Центар за пружање услуга. Од 2021. године богатији смо за још три услуге – лични пратилац детета, помоћ у кући за одрасле и старије и персонални асистент. У раду са корисницима су анга-

Припреме за прославу Нове године

жовани дефектолози, психолог, радни терапеути, професор физичког васпитања и медицинске сестре – наводи директорка ове установе, Ана Јаковљевић.

Услуга Лични пратилац детета намењена је деци са развојним тешкоћама, која су укључена у васпитно-образовни систем и њу тренутно користи 104 детета. Помоћ у кући намењена је одраслим и старијим хронич-

но оболелим особама којима је потребна помоћ у задовољењу свакодневних потреба. У ову услугу је укључено 95 корисника. Услуга Персонални асистент намењена је одраслим особама са инвалидитетом, које су радно ангажоване, укључене у рад удружења, спортских друштава и сл., и њоме је тренутно обухваћено 23 корисника.

Од прошле године „Зрачак” је започео и пружање услуге Прихватилиште за одрасле и ста-

рије, који се нађу у стању социјалне потребе и потребан им је привремени смештај.

– Узимајући све у обзир, наше услуге тренутно користи нешто више од 300 корисника. С обзиром на пораст броја старијих у нашем друштву, постоји и све већа потреба за услугом помоћ у кући, нарочито у сеоском подручју. Такође, примећен је пораст броја деце са развојним тешкоћама, тако да расте и број захтева за услугом лични пратилац, али и услугом дневни боравак – каже Ана Јаковљевић.

Поводом рођендана Установе, штампан је број 2 часописа „Наши зраци”, а посебним симболичним наградама – дипломама за лепе поступке, добру комуникацију и позитивне промене – награђени су њихови корисници.

„Зрачак” има добру сарадњу и са другим установама у граду, како са школама, предшколским установама, удружењима тако и установама културе. Та сарадња је у великој мери допринела превазилажењу предрасуда о овој популацији и њиховом укључивању у заједницу.

Љ. Адамовић

ОБЕЛЕЖЕНО ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ РАДА МРЕЖЕ ХУМАНАС

За достојанствену и бољу старост

Мрежа хуманитарних организација и удружења грађана које се баве питањима старијих – Хуманас, 4. децембра је, заједно са партнерима, сарадницима и пријатељима који су допринели њеном развоју и унапређењу положаја старијих особа у Србији, обележила 20 година постојања.

Хуманас је настала на иницијативу Црвеног крста Србије у жељи да, на основу драгоценог искуства својих чланица у овом домену, помогне прво старијима да достојанственије живе, а затим и држави која је у тим моментима била у транзиционим процесима. На догађају поводом јубилеја говорници су се подсетили почетака, иницијативе, успона, падова и заслуга.

Истакнути су значај и улога цивилног друштва у развоју услуга у заједници и изражена је потреба даљег унапређења политика активног и достојанственог старења. Скуп је завршен поруком да су сарадња, соли-

дарно деловање и размена знања кључни за изградњу друштва које старијим особама омогућава достојанствен, безбедан и активан живот. Одржана су и два панела „Отварамо приче – гласови из мреже” и „Отварамо приче – градимо будућност”, посвећени искуствима из праксе, развоју услуга за старије, заговарању јавних политика и кључним достигнућима мреже Хуманас, као и системским одговорима на старење становништва, улози међусекторске сарадње и перспективи даљег развоја политика према старијима.

Од појаве идеје, од маја 2004. године, многе организације потписале су споразум о сарадњи и приступиле мрежи Хуманас, а међу њима Црвени крст Србије, Геронтолошко друштво Србије, Социо-хуманитарна организација Католичке цркве „Caritas”, Добротворна фондација Српске православне цркве „Човекољубље”, Удружење „Снага

Потребно даље унапређење политика активног и достојанственог старења

пријатељства” – Amity, Друштво за бригу о старима, Национална фондација за хуману старост, Универзитет за треће доба, Коло српских сестара, Хришћанско хуманитарно удружење „Хлеб живота”.

За две деценије деловања Хуманас је дала резултате у унапређењу јавне политике, развијању иновативних програма подршке, спроведена су бројна истраживања и повећана је видљивост проблема са којима се старије особе суочавају.

М. Симиновић-Максимовић

СНАГОМ ВОЉЕ, ВЕДРИМ ДУХОМ И РАДОМ ПОБЕДИЛА ЖИВОТНЕ НЕДАЋЕ

Сви подвизи мама Драге

Често смо слушали приче о хуманости, читали о људима који су надасве другачији од већине, онима којима имају нешто посебно. Они нас терају да се бар на тренутак запитамо и замислимо кад јадикујемо над својим судбинама. Јер, живот има и другачију страну, само зависи из ког угла посматрамо.

Са једном женом насмејаног озареног лица, ватрено црвене косе, спонтано смо започели ову причу о ванвременској људскости, доброчинству које станује

Седам година Драга је била и фудбалски судија

у њој. Драгица Синадиновић, надалеко позната као мама Драга, рођена је 1. новембра 1949. у селу Шушара, у Делиблатској пешчари. После завршене основне школе у Банатском Карловцу враћа се кући јер у то време, како наводи, није било пара за школовање.

Рано је почела да се укључује у све полове и да помаже породици, па каже да је рад њен факултет живота. Ишла је и на пошумљавање, брање лековитог биља, преко лета у виноград на резивање, а у јесен на брање грожђа. Рано се активирала и у локалној заједници – била је председник мађарског Културно-уметничког друштва у ком је играла, „Ади Ендре“ у Шушари.

У једном тренутку одлучила је да унапреди своје село па је у Месној заједници основала библиотеку, уз помоћ града Вршца. Једина забава у то доба

Најновија фотографија: све је спремно за дочек

у селу био је радио и штампа. Да се деца не би рано навикавала на кафане и алкохол, решила је, како каже, да приреди другу активност – читање књига. Тада је у селу живело више од хиљаду становника.

– Јако рано сам се удала, са 16 година, међутим са 26 година сам остала сама. Заклела сам се да ћу у село довести асфалтни пут и чисту воду и успела сам – прича храбра Драга.

У село је стигао и аутобус када је урађен асфалтни пут. Драга каже да је неговала болесне и непокретне из села, на рукама их носила када је било потребно, и све је радила добровољно. Била је и добровољни давалац крви 18 пута. Своју муку, тешкоће и животне замке лечила је и решавала кроз рад. Каже да је то био начин да не размишља само о својим проблемима. Самохрана мајка, са децом, спавала је на сламарици. Са трећим сином се сама породила, без ичије помоћи. Радила је, каже, сваки посао и није правила разлику, било да је носила и истоварала џакове са мушкарцима, крчила или копала.

– Док сам била активни сеоски делегат, ишла сам у Нови

Сад и Београд, молила да моје село добије пут. Када су чули да сам самохрана мајка троје деце, Извршно веће Војводине је понудило да ми дају стан и посао. Међутим, рекла сам – нећу, јер ако ми дају стан и посао, моје село ће да умре. Тако сам остала да се борим за село – каже мама Драга.

Уз све то, водила је сеоски фудбалски клуб шест година. Положила је за фудбалског судију и била једина жена судија. Судила је општинску лигу Вршца, првенствене утакмице у периоду 1983-1990, о чему сведочи репортажа у чувеном спортском листу Темпо. Звање ловца, иако није активна, радо помиње јер јој је било интересно када се дели улов, истиче кроз смех ова ведрена жена.

Пошто је помагала непокретнима, обављала послове и носила документа, без трунке надокнаде, за њу су чули и заинтересовали се филмски продуценти. Тако је 1995. снимљен документарни филм „Мама Драгица“, аутора Миливоја Унковича и Слободана Бате Петровића, који је освојио прву награду на Фестивалу ЖИСЕЛ (Живот села) у Омољци.

Драга памти да је цела сала плакала после пројекције. Добијала је писма подршке из целе „Југе“, што јој је тада била главна сатисфакција. Памти и време инфлације и недаћа, када је ишла у Вршац и доносила људима хлеб, сваког викенда по пет-шест џакова онима који нису имали никаква примања.

– Најтеже ми је било кад сам ратним борцима ишла да помогнем да остваре пензију, јер сам 16 км пешачила да бих однела књижице, и свима сам средила те пензије. А онда кад сам им донела хлеб, на улици су стајали и љубили векну – кроз сузе прича Драга.

Сада живи у Јерменовцу, у општини Пландиште. Од тројице синова има шесторо унучади. Већ 15 година је сама, гаји гуске, морке, кокошке, али иде и даље у надницу. Иако делује витално и живахно, преживела је велике здравствене проблеме, операцију на срцу и уградњу три бајпаса. Каже да су је дружење и помоћ људима одржали у животу, и да када види туђе бриге, њене су ништа.

– Бог ми је дао здравље, памет, руке, паре не може да ми да – онда ја идем и радим док могу. И даље носим дубоке чизмице, штикле, хаљине, идем на играчке, дружења жена. Деци у школи правим крофне. Одлично говорим мађарски, знам и да читам, самоука сам. На основу биографије и мог хуманог рада, требало би да добијем мађарски пасош, тако су ми рекли. Скоро сваки дан радим и свуда ме зову пошто су у селу остала већином старачка домаћинства. И ја сам стара, али идем и радим – закључује оптимистично.

Не знамо од чега је мама Драга саткана, ни она то не зна. Али оно што знамо је да разговор са њом подиже и окрепљује. Нека у том стилу и ова година буде завршена њеним речима: „Када вам је тешко, само се сетите мама Драге“. Ми ћемо се сигурно сећати, дуго и с поносом.

Љупка Адамовић

Млад си док си у форми

Старост не долази с годинама, она почиње оног тренутка када јој сами отворимо врата и дамо дозволу да уђе.

Веселин Матић из Београда, активни мултидисциплинарни спортиста, пензионер, отац два сина и дека две унукe, врата виталности и младоликог изгледа иза којих вешто чува жељу за учењем, дружењем и лепим животом држи чврсто затворена пред старошћу. У очима овог седамдесетшестогодишњака сија искра радозналости на којој би му, без лажне скромности, позавидели и двоструко млађи, а на кондицији коју је стекао бавећи се борилачким вештинама више од тридесет година и свакодневно је одржава подучавајући стони тенис у Дневном центру „Игор Холодков”, и сви остали.

Геронтолошки центар Београд је Веселина Матића препознао као сјајан пример актив-

Веселин Матић

ног живота и подршке у остварењу потенцијала чланова клубова и за то га је уврстио у добитнике овогодишње награде за волонтера године, а на недавно одржаној свечаности наградио признањем, пехаром и медаљом.

– Додајте стони тенис животу – стони тенис земењује сваки лек! Видите шта ми пише на мајици и ја сам чист пример да је заиста тако. Целог живота се бавим спортом, стоним тенисом од своје дванаесте године, носилац сам два црна појаса у каратеу, црног појаса у шотокану и црног појаса други дан

У Веселиновој школи стонog тениса дневно буде и по 15 вежбача

у стилу Шорин-ју. А када сам отишао у пензију, дакле пре 10 година, почео сам да играм шах и научио га тако добро да сада са једном својом пријатељицом, која има 80 година и велемајстор је шаха, играм брзопознати шах на истом нивоу. Хоћу да кажем, ни трага од деменције ни код ње ни код мене. То је одличан спој иначе, јер код стонog тениса морате брзо да се крећете, а овамо морате брзо да мислите – открива нам своју тајну Веселин и са сигурношћу тврди да нема места ни Алцхајмеру, а да чак постоје докази и званични подаци да је стони тенис изузетно користан за особе са Паркинсоновом болешћу.

Побољшава моторичке вештине, координацију руку и очију, когнитивне функције и користи се као терапија која кроз заједничку игру и подршку смањује усамљеност и потребу за лековима.

– Када играте стони тенис, ви се крећете, крв брже циркулише, па је користан и за кардиоваскуларни систем. Значајан је за равнотежу и зато посебну пажњу у оквиру секције обраћамо на баланс. Своје полазнике полако учим, крећемо од покрета, да се врате рефлексима, а техника долази након свега. Стрпљење је кључно када радите са старијима, јер многи

мисле да не могу и да не треба у тим годинама да уче и крећу са нечим новим. Зато је кључно да им вратите жељу за учењем, а ако је већ имају, сви су на добитку – искрен је Веселин.

Сваког уторка и петка, у термину од 10 до 12 часова, у Клубу за активно старење, РЈ „Игор Холодков”, у Веселиновој школи стонog тениса дође између 10 и 15 вежбача. Најмлађа полазница има 66, а најстарија 91 годину. Хвале његов педагошки и психолошки приступ, а богами и шарм.

– Тако се потрефило да су и најмлађа и најстарија жене. Радим и са мушкарцима наравно, они су годишта између њих. Имамо разних профила, професора, учитеља, али овде смо сви једнаки. Главна тактика ми је стрпљење, не вичем, не грдим никог, јер кренем од себе – ако би се мени неко тако обратио, мене би то одбило. Кад погрешим, ја не кажем „не ваља”, него фино „није лоше али пробај овако, биће боље, видећеш”.

Веселин Матић је по струци санитарни инжењер и тиме се бавио само пет година по завршетку школовања. Две године је похађао ДИФ, ужа специјализација стони тенис, па је тако стекао звање дипломирани

стонотенисер и право да тренира Другу, Српску и Београдску лигу. Основни послови, шеф техничке службе у Савезним органима, а потом и шеф обезбеђења у Палати правде, ускратили су му да напредује више, али дали могућност да се спортом бави у оволикој мери.

– Тренер сам дуго, петнаест година сам водио школу стонog тениса „Спарк” са чувеном Надом Цветковић, првакињом Југославије. Стони тенис ако хоћете да будете професионалац, тражи свакодневно вишесатно вежбање. Тако је остало да играм за клубове Српске и Београдске лиге. И добро је, јер сам увек имао времена за спорт. Иначе, први сам који је добио црни појас у стилу Шорин-ју у Југославији. Да појасним, тренер тог стила је појас добио у Белгији, а Шорин-ју је модификован Кунг-фу, веома

опасна вештина која дозвољава шок ударце, јер гађа очи, грло и гениталије – напомиње наш саговорник.

Са борилачким вештинама Веселин се опростио у 55. години живота учешћем на светском првенству у овом стилу, где је запажен и награђен као најстарији учесник.

Вештина коју нисмо поменули, а по којој је наш саговорник такође добро познат у Дневном центру „Игор Холодков”, је певање. Активни је члан хора, баритон, и са три некадашње оперске певачице које певају сопран и алт, једним тенором и осталих десетак чланова чини тим за понос у овом клубу.

– Ја сам иначе клубом презадовољан, и свим социјалним радницима који су невероватно професионални и посвећени. Хвала им на томе и свему што нам је омогућило да останемо у форми. Јер најбољи начин да се осећате младо је да у форми и останете – завршава причу Веселин Матић.

Марија Симовић-Максимовић

ПАРТНЕРСТВО У БОСИЛЕГРАДУ: ПОМОЋ ЛОКАЛНОМ ФОЛКЛОРУ

Ваучери за очување традиције

Општина Босилеград и Национални савет бугарске националне мањине у Србији поклонили су по 150.000 динара за набавку опреме фолклорним ансамблима локалног Културног центра и Спортског друштва „Младост“.

Ваучери су подршка установама и групама које чувају и представљају културу босилеградске локалне заједнице. Представници општинске власти у Босилеграду и Савета бугарске националне мањине у Србији изразили су захвалност свима који својим радом, трудом и посвећеношћу чувају и негују традицију, обичаје и фолклор бугарског живља. Несумњиво је да фолклорна удружења доприносе развоју и очувању културног наслеђа босилеградског крајишта.

Председник општине Владимир Захаријев истиче да је Босилеград познат по богатом фолклорном наслеђу

Млади фолклористи Босилеграда са председником општине Владимиром Захаријевим

које одражава културну разноликост и традицију овог краја. Челник локалне самоуправе указује на чињеницу да бугарска национална заједница у Србији вековима чува и негује своје културне и историјске вредности, чиме доприноси разноликости и богатству српског друштва.

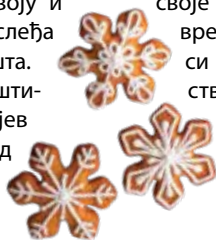
– Това сме ние (то смо ми). У нашој општини очувани су аутентични обича-

ји, језик и традиција. Културни центар у Босилеграду има кључну улогу у очувању идентитета Бугара у Србији. Нарочито се истиче у организовању различитих манифестација, концерата, изложби и књижевних вечери. Школе са наставом на бугарском језику и двојезични медији доприносе очувању матерњег језика и културне баштине. Традиција значајне бугарске мањине нарочито долази до изражаја током народних празника и

фестивала када се организују фолклорне свечаности, промовишу традиционални плесови и ношње. Бугари у Србији чине једну од аутентичних националних мањина с дугом историјом и значајним културним наслеђем. Културна традиција, језик и обичаји Бугара препознатљиви су део културног мозаика Србије – рекао је Захаријев.

Културни живот Бугара у Србији обилује манифестацијама које имају дубоке корене у традицији и обичајима овог народа. Народна ношња босилеградског крајишта представља важан сегмент културне баштине овог подручја, а специфична је по шареним везовима и уникатним детаљима који одражавају идентитет локалног становништва. Један од најзначајнијих догађаја који промовише фолклорну уметност засигурно је Међународни фестивал „Босилеградско краиште пева и игра“.

В. Пешић

У СВРЉИГУ ОДРЖАНИ 41. ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ

Дарку Стевићу уговор за штампање књиге

Завршна свечаност 41. песничке манифестације Дани Гордана Тодоровић одржана је 28. и 29. новембра ове године у Сврљигу.

Песникиња Гордана Тодоровић, којој је манифестација посвећена, рођена је у Драјинцу код Сврљига. За живота је створила значајна песничка дела а умрла је врло млада. У Горданину част, у центру Сврљига недавно је насликан мурал са њеним ликом и градска библиотека носи њено име. Сврљишки Центар за културу, почев од 1983, сваке године расписује наградни конкурс за необјављени рукопис. Победник овогодишње, 41. манифестације је Дарко Стевић из Београда, који је награђен за необјављени рукопис „Под капком очним“. Жири у саставу: Горан Максимовић, Радослав Вучковић и Зорица Бранковић Басарић, одлуку о победнику донео је једногласно.

Првог дана манифестације учесници су обишли завичајну кућу Гордана Тодоровић у Драјинцу, а у истуреном одељењу ОШ

„Добрила Стамболић“ у овом месту одржана је промоција књиге „Лековите песме“, чији је аутор, дечији песник Русомир Д. Арсић, рођен у сврљешком селу Извор.

У сали Библиотеке „Гордана Тодоровић“ овогодишњем победнику, Дарку Стевићу, председник општине Сврљиг, Мирослав Марковић, уручио је Плакету општине и уговор о штампању књиге. Том приликом Марковић је подсетио да је ова песничка манифестација једна од најзначајнијих за Сврљиг.

Захваљујући на престижној награди Стевић је истакао да му она много значи, а затим је говорио стихове из награђеног рукописа. Након тога, Душану Мијајловићу Адском, прошлогодишњем победнику, представљена је одштампана књига „Не (о)гулати“.

У издању Центра за културу „Проф. др Сретен Петровић Иче“, исте вечери представљен је и нови број часописа Бдење, као и „Звездодарје“, зборник поезије награђених аутора на Данима Гордана

Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, уручује Плакету Дарку Стевићу

Тодоровић, почев од 1983. године. Зборник садржи имена добитника по годинама и награђене песме, што представља прави драгуљ за манифестацију и њене добитнике.

Песничку приредбу која чува успомене на Гордану и окупља нове заљубљенике писане речи организовао је Центар за културу „Проф. др Сретен Петровић Иче“, а покровитељи су били Министарство културе и општина Сврљиг.

С. Ђорђевић

НИТ СПОЈИЛА ТРАДИЦИЈУ И ЖЕНСКО ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Амбасадорке културног идентитета

У Сава центру је, од 20. новембра до 20. децембра, посетиоцима била представљена изложба „Сто жена – сто минијатура“, коју је организовала Етно мрежа, кровно удружење произвођача рукотворина из целе Србије. Традиционална изложба, коју је Етно мрежа установила још 2010, ове године одвијала се под називом „Нит се наставља“, и окупила је 63 аутора и 121 такмичарски експонат, као сведочанство континуитета старих техника, женског стваралаштва и савремене интерпретације културног наслеђа. Поред такмичарских, поставка је обухватила и ревијалне експонате, а посетиоци су могли да уживају у аутентичним рукотворинама у минијатури, те богатству мотива од српских ћилима и средњовековних манастира, до детаља са мозаика Феликс Ромулијане.

У оквиру манифестације, 2. децембра, уручене су и награде за очување ћириличног писма кроз савремене радове у старим техникама и за најбоље минијатуре у традиционалним техникама. Кроз пројекат за очување ћириличног писма награђена је Горана Вукас, из удружења „Узор“ из Инђије, за мотив ћириличног писма у техници златовеза; затим Неда Ђулибрк, студенткиња Више текстилне школе у Београду, за ћириличну композицију у техници веза, реализовану уз менторску подршку Ане Цицковић; и Видак Раденовић, мастер дизајнер

Фото: Етно мрежа

Једанаеста жирирана изложба минијатура Етно мреже одржана је у Сава центру

текстила из Београда, за мотив ћириличног слова у комбинованој техници.

Награде за минијатуре у традиционалним техникама добили су: у категорији народног веза вишеструко награђивана Сомборка Славица Васовић, за експонат са мотивом змијањског веза и геометријских орнамената; у категорији златовеза ауторка из Ченте, Јелена Ајх, за мотив розете из манастира Љубостиња; у категорији пустовања награђена је мајсторица из удружења

„Златно руно Сирмиума“ из Сремске Митровице, предузетница Аница Јеленковић, за уметнички украшену пустовану лопту са мотивом пиротског ћилима.

У категорији ткање за мајсторски рад са мотивом динарске прегаче награђена је Јасна Вујичић, лидерка Удружења „Панонке“ из Панчева, а у категорији хеклање и нецање за рад рафиниране чипке са мотивима инспирисаним старим књигама, Илонка Аћић, такође из Панчева. Награда за младог аутора додељена је Маши Голубовић, ученици Уметничке школе из Ниша, за рад „Бели анђео“, израђен у техници веза уз менторску подршку професорке Татјане Первалов.

Специјалну награду жирија за серију радова у техници народног веза са мотивима змијањског веза, флоралним орнаментима из манастира Жича, добила је Данијела Панић, ауторка из Ваљева.

Манифестација „Сто жена – сто минијатура“ не само што слави изузетност вештина представљених у минијатури, већ чуварица традиције, пре свега женама из локалних занатских удружења, пружа прилику да се такмиче, афирмишу и добију признање јавности за свој рад.

У организацији изложбе Етно мрежа је имала подршку Министарства културе, Фонда за развој, Британске амбасаде, НАЛЕД-а и одговорних компанија: Сава центар, Кока-кола ХБЦ, Ер Србија, Уникредит банка и Телеком Србија.

М. Јовановић

У ЧАЧКУ ИЗЛОЖБА И ПРЕДСТАВЉАЊЕ МОНОГРАФИЈЕ ДУК-А

Урбана регенерација града

Пре десет година, у Чачку, група младих ентузијаста окупила се у ДУК – фестивал Дани урбане културе, који је у међувремену постао прави друштвени покрет ангажован на побољшању локалне заједнице и одражавању њеног урбаног духа. Захваљујући њима Чачак је данас град мурала са 130 осликаних површина или око 7.000 м² уметности. Оронуте фасаде постале

су изузетна уметничка дела, а град је потпуно променио свој визуелни идентитет. У његовом

новом обликовању учествовало је више од 100 уметника, а најзахтевнији пројекат било је

осликовање силоса некадашњег „Житопромета“, високих 38 метара. Посебно треба нагласити да је урађен и први мурал за слепо и слабовиде.

Поводом прве деценије свог рада, ДУК је, у Културном центру, у Чачку, 20. децембра, отворио ретроспективну изложбу фотографија истакнутих мурала и сасвим јединствену монографију која неспорно оставља без даха.

М. Ј.

СПРОВОЂЕЊЕ НОВОГОДИШЊИХ ОДЛУКА

Добар план, упорност и вера у себе

Децембар као последњи месец у години, а посебно његова завршница, по правилу намеће прављење ретроспективе, сагледавања шта нам је све протекла година донела, и доброг и лошег, шта се значајно догодило, шта смо све ново искусили, шта смо добили, шта изгубили... Какав год резултат тог сагледавања био, пружање корака у будућност, откуцај сата у поноћ и долазак првог дана нове године, великом броју људи доноси осећај наде да ће наредне године све бити боље, па тиме и оснаженост и решеност да буду креатори промене и бољитка.

Тако долазимо до приче о новогодишњим одлукама – о циљевима које себи постављамо у години која је пред нама. Иако можда звучи да је реч о некој модерној појави, заправо је у питању један од најстаријих обичаја који се везује за Нову годину – ова традиција је готово двоструко дужа од хришћанства, па и од самог концепта „дочека Нове године“.

Наиме, како неки извори наводе, најраније забележена новогодишња прослава била је пре 4.000 година у Вавилону, с тим што је ова светковина приређивана крајем марта, тј. око пролећне равнодневнице. Током Акитуа, новогодишњег фестивала, Вавилонци су давали обећања да ће живети по вољи богова који ће им заузврат помоћи да им година започне како треба. Та традиција новогодишњих одлука у виду давања обећања боговима пренела се и у антички Рим, када су прославе организоване у част Јануса, дволичног бога нових почетака и прелаза. Римљани су морали да доносе моралне одлуке и приносе жртву Јанусу сваке нове године како би им он помогао у остваривању ових одлука.

Чак су и витезови у средњем веку имали обичај који подсећа на новогодишње одлуке, када су своје витешке завете потврђивали кроз „паунов завет“, церемонијалну обавезу да ће се придржавати својих заклетви током године.

Традиција новогодишњих одлука стигла је до данашњег времена, с тим што се оне данас односе на остварење личних циљева, у складу са културним помацима ка самоусавршавању и интроспекцији.

Међутим, иако порекло овог обичаја сеже у далеку прошлост и иако се на неки начин осећамо природно покренути да од Нове године по многим питањима окре-

немо нови лист, показатељи успешности спровођења ових одлука у дело врло изненађују. Упркос решености, неке анкете дају податак да 80 одсто одлука пропадне до средине фебруара. Други подаци показују да чак 92 одсто одраслих неће испунити одлуку, а по неким статистикама само шест одсто истраје у својим одлукама током целе године.

Већ до краја прве недеље јануара, према неким статистичким подацима, око једне четвртине одраслих одустаје од својих новогодишњих циљева. Одустајање је чак толико уобичајено да је други петак у јануару добио незваничан назив Дан одустајања.

Сходно томе, поставља се питање како бити успешнији у спровођењу новогодишњих одлука. Можда да почнемо од тога како би требало да формулишемо циљеве, да бисмо имали веће шансе да их остваримо. У томе добар путоказ може бити SMART методологија (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound). Према њој, сваки од циљева треба да буде: конкретан, мерљив, достижан, релевантан и временски ограничен.

Велике циљеве би требало поделити на мање, изводљиве кораке, који су јасни, конкретни и достижни, јер је у супротном одустајање загарантовано. Такође, добро осмишљен план у виду јасно дефинисаних корака и постављених рокова повећава шансе за успех, а веома је важно предвидети и препреке и неуспехе, тј. од почетка рачунати на то да ће их сигурно бити. Запра-

во, како психолози објашњавају, у процесу формирања нових навика, потпуно су нормални и уобичајени повремени рецидиви, односно враћање на старе обрасце понашања. То је саставни део процеса стварања нове навике. Поред тога, како истичу, навике се формирају из понављања. И ту лежи део одговора на питање зашто не испунимо своје новогодишње одлуке – чим мало посустанемо, то доживимо као неуспех и не настављамо даље, па до понављања у циљу усвајања неке нове навике ни не дође.

Зато је важно наставити упркос неуспеху. Истина, то је много лакше рећи него учинити, а тиме долазимо и до још једне важне препоруке, а то је да будемо благи према себи и вежбамо самосаосећање. Грешке и неуспеси су део сваког путовања, па би у овом контексту било добро да уместо одустајања код прве препреке, дамо себи одушка, преиспитамо свој план, прилагодимо га и наставимо даље. Јер ништа у животу не иде праволинијски, па ни спровођење новогодишњих одлука или било каквих других циљева, били они велики животни или потпуно мали и свакодневни. Зато, поставимо се према себи као што бисмо према неком блиском вољеном бићу и тиме је већ урађен већи део посла. Другим речима, веровање у себе и своје способности једна је од главних тајни успеха, или како је рекао Хенри Форд: „Без обзира на то да ли мислите да можете, или мислите да не можете – у праву сте.“

Весна Кадих Станковић

Одржати квалитет живота у новим условима

Пензијски системи у Европи се веома разликују, а та неравнотежа постоји чак и међу земљама Европске уније. Заједничко им је да су пензије главни извор прихода за старије, а у ЕУ приближно две трећине њихових примања долази од јавних трансфера, углавном државних пензија и других давања.

Према подацима Еуростата (статистичке службе Европске уније), у 2023. години просечна бруто годишња пензија у ЕУ износила је 17.321 евра, односно 1.443 евра бруто месечно. Унутар земаља чланица ЕУ, годишње пензије варирају између 4.479 евра у Бугарској и 34.413 евра у Луксембургу. Гледајући шире, међу 34 европске земље, просечне годишње пензије крећу се од 3.377 евра у Турској до чак 38.031 евра на Исланду. Дакле, највиша просечна пензија у Европи већа је више од десет пута од најниже.

Незнатно изнад европског просека су и четири највеће економије ЕУ: међу њима Италија има највиши ниво пензија, следе је Шпанија, Француска и Немачка. Заједничко за те три земље је да све имају велике државно финансиране пензијске системе и много скромније професионалне системе који покривају само одређене секторе или послодавце. Због тога су трошкови за пензијске принадлежности веома високи. Пензије изнад европског просека имају и четири нордијске земље (Исланд није у ЕУ), од којих је просечна годишња пензија највиша у Данској – 30.543 евра а, условно речено, најнижа у Шведској – 22.674 евра.

Земље бившег Источног блока имају генерално ниже износе просечних пензија, али веће привилегије које се дају пензионерима као што су бесплатна здравствена заштита, превоз и

субвенционисано становање, што увећава ниво социјалне заштите. Захваљујући таквим социјалним давањима квалитет живота пензионера је виши него што би био да зависе само од пензије.

Ако се, међутим, у рачуницу уведу и стандарди куповне моћи – поређење колико исте количине роба и услуга може да се купи у различитим земљама – редослед на европској листи се значајно мења. Ови стандарди одражавају стварне трошкове живота па се, рецимо, рангирање Шпаније и Турске значајно побољшава након корекције тим паритетима: Шпанија се помера са 13. на 4. место, док се Турска пење са последњег 34. на 25. место. Насупрот томе, Швајцарска са 5. пада на 15. место, а Словачка са 27. на 33.

Позитивно је што животни стандард у старости не зависи искључиво од пензијских трансфера, али то не брише разлике у погледу прихода. У Европској унији пензије у просеку представљају око три петине зараде коју је неко примао непосред-

но пре пензионисања. У већини европских земаља, према подацима ОЕЦД-а, просечан приход људи старијих од 65 година је нижи од просечног прихода укупног становништва. Такође, према ОЕЦД-у, граница сиромаштва је дефинисана као 50 одсто средњег прихода домаћинства укупног становништва. То значи да је скоро сваки шести пензионер у ЕУ у ризику од сиромаштва, а та стопа је порасла са 12 одсто у 2013. на 15,5 процената у 2023. години.

Еуростатов агрегатни коефицијент замене проценује ефикасност пензијских система у омогућавању старијима да одрже свој животни стандард након пензионисања. Упоредујући медијални приход од пензија појединаца старости 65–74 године са медијалном зарадом од рада оних старости 50–59 година, и искључујући остала социјална давања, овај коефицијент помаже да се одреди такозвана адекватност пензија. У 2024. години агрегатни коефицијент замене у ЕУ био је 60 одсто. То значи да би особа на сваких 100 зарађе-

них евра између 50. и 59. године добила 60 евра пензије између 65. и 74. године.

У Европској унији овај однос се кретао од 35 одсто у Хрватској до 84 одсто у Грчкој. Шпанија (81 одсто) и Италија (75) су следиле Грчку на врху, док је Португал такође премашао просек ЕУ са 61 процентом удела у заради. Ипак, у 11 земаља чланица ЕУ пензије су чиниле мање од половине просечне зараде људи пред крај њиховог радног века. Међу њима су Немачка са 49 процената, Белгија (48) и Данска (47). На дну листе, испред Хрватске, су Литванија са 38 и Ирска са 40 процената просечне зараде.

Агрегатни коефицијент замене такође варира у зависности од пола. У Европској унији мушкарци у просеку имају за три процента вишу пензију од жена у односу на претходну зараду: 60 наспрам 57 одсто. Иако се разлика између просечних пензија мушкараца и жена смањује, преостале разлике између полова у сиромаштву у старости, износу пензија и покривености пензијама сведоче о сталним неједнакостима, наводи се у Извештају о адекватности пензија Европске комисије и Комитета за социјалну заштиту.

Овај извештај наглашава и да укупни трошкови дугорочне неге без државне (јавне) социјалне заштите могу да буду веома високи у поређењу са пензијским приходима старијих, па ни издашна пензија није обавезно гаранција за удобан живот у старости. Неке земље са нижим просечним пензијама имају релативно великодушну социјалну заштиту, те је управо интеракција висине пензија и социјалног осигурања кључна за обезбеђивање достојанственог животног стандарда у старости, истиче се у Извештају о адекватности пензија Европске комисије.

М. Јовановић

БРОЈНЕ АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ОБРЕНОВАЦ

Уговори са бањама, намирнице по набавним ценама

Фонд солидарности Удружења пензионера општине Обреновац један је од најактивнијих у Београду. На месечном нивоу подели се 70 позајмица и, у зависности од висине чланарине, појединци могу рачунати на износ од једне и више пензија. Такође, у зависности од висине чланарине, посмртнина може бити већа од износа једне просечне пензије. Сваком кориснику Фонда после осам година враћа се део уложеног новца.

– На месечном нивоу Фонд има на располагању неколико милиона динара. Једини исплаћујемо позајмицу преко наше благајне и дуг се плаћа у више рата. Административне обуставе не би могле да се реализују без плодне сарадње са Републичким фондом ПИО, који има поверења и даје нам подршку. Удружење је једно од најбројнијих у Београду и шире, са око 5.000 чланова, и сви су учлањени у наш Фонд. Због бројних погодности привлачимо велики број најстаријих суграђана и пензионера из других градова, што је својеврсни преседан. На годишњем нивоу чланство се обнавља са 250-300 новоуписаних пензионера – каже агилни председник Удружења пензионера Обреновац, Петар Николић.

Посредством Фонда ПИО, 180 најстаријих Обреновчана, од

Петар Николић, челник обреновачког Удружења

600 пријављених, користило је бесплатну рехабилитацију у бањама. Подељено је 710 хуманитарних пакета за пензионере са најнижим примањима. Мањи део је остављен за ургентне потребе, а намеравају да траже и додатних 200-300 пакета.

Зна се да најстарији становници града поред Колубаре воле да путују и да се друже. Од почетка године организовани су бројни излети и уприличена међусобна дружења. До сада су пропутовали од севера до југа земље и, између осталог, посетили Палић, Качарево, манастир Тумане, винарије у Вршцу, Златар... Донатори финансирају професионалног водича и ручак, док превоз плаћају излетници. У Удружењу кажу да имају добру сарадњу са локалном самоуправом, која на месечном нивоу организује

дводневне бесплатне излете у Врњачку Бању. Склопили су и уговоре са три бање: Горњом Трепчом, за коју постоји највеће интересовање, Пролом и Сијаринском бањом. Боравак у бањама плаћа се одложено, на шест до 12 рата.

Пензионери под повољним условима могу наручити намирнице, огрев, уживају попуст за коришћење бањских капацитета, излете и организацију дружења и прослава.

– У нашем магацину при Клубу пензионера продајемо намирнице као што су кромпир, пасуљ, црни лук, свеже месо и месне прерађевине. Пензионери купују по набавним ценама без провизије, са роком отплате у више рата. На месечном нивоу подели се 30 тона кромпира, 300 килограма пасуља, у понуди је више врста зимнице. Доступна је бела техника, телевизори, рачунари. Успели смо да у сложеним условима склопимо сарадњу са три угљенокопа, Ковином, Пљевљима и Станарима из Републике Српске. До 80 пензионера може рачунати на ову врсту огрева у количини од пет до десет тона – наводи Николић.

Према његовим речима, редовно се организују дружења у Клубу пензионера, који је свакодневно отворен за најстарије

Обреновчана, у периоду од 7 до 15 часова. Клуб има свој паркинг у дворишту за 30 аутомобила. На располагању је и библиотека са солидним књижном фондом, могу да играју шах, домине, карте и друге друштвене игре. Једном месечно организује се забава са живом музиком и свечаним ручком. Традиционално, на крају године, 30. децембра, организују свечани ручак за најближе сараднике и председнике месних одбора.

Свака два месеца долазе офталмолог и оториноларинголог и, у зависности од потреба, могу се наручити слушни апарат или наочаре. Са приватном офталмолошком клиником из Новог Сада склопили су сарадњу и заинтересовани могу да обаве прегледе и да оперишу катаракту по приступачним ценама и без дугог чекања. Средом у Клуб долази фризер, те пензионери могу да се ошишају за 300 динара.

Петар Николић је активан и у Градској организацији пензионера Београда, где обавља одговорну дужност потпредседника, и истиче да има добру сарадњу са председником ГОП Ружицом Белановић, као и са Савезом пензионера Србије и председником Андрејом Савићем.

М. Ашковић

ИЗЛОЖБА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА МНРО ТРСТЕНИК

Две и по деценије подршке

Удружење особа са инвалидитетом МНРО у Трстенику обележило је, у простору Музејске збирке трстеничког Народног универзитета, два значајна датума: Међународни дан особа са инвалидитетом и свој јубилеј – четврт века од оснивања Удружења.

– Обележили смо заједно 25 година љубави, подршке и заједништва. Хвала свима који су до сада били део нашег пута, родитељима, волонтерима, пријатељима, Центру за социјални рад, Музејској збирци, удружењима, установама и

донаторима, на показаном разумевању и на досадашњој помоћи. Заједно смо градили и градило место где се прихватање негује и живи свакога дана. Ово је презентација активности наше деце, њихових радова, представили смо све кроз изложбу нашим суграђанима – рекла је Љиљана Михајловић, секретар Удружења МНРО у Трстенику.

Након изузетне презентације, установама и појединцима који су у протеклом периоду помагали рад Удружења додељене су захвалнице.

Д. Ивановић

Љиљана Михајловић, секретар Удружења МНРО Трстеник

Симбол пријатељства и заједничких вредности

Клуб пензионера унутрашњих послова Шапца организовао је, 29. новембра ове године, традиционалну годишњу прославу којој је присуствовало више од 400 гостију. Поред колега из читаве Србије: Ниша, Крагујевца, Краљева, Ваљева, Ужица, Лознице, Београда, Новог Сада, Бечеја, Зрењанина, Кањиже, Суботице и Шапца, својим присуством су дружење увеличале и драге колеге из Румуније, Бугарске, Мађарске и Републике Српске, као и градоначелник Шапца, др Александар Пајић, представници градске управе, јавних институција и ПУ Шабац.

Дружење представља много више од протоколарног окупљања, оно је симбол трајног пријатељства, међусобног поштовања и заједничких вредности које деле пензионери некадашњих безбедносних служби. Сусрети пензионер-

Градоначелник Шапца др Александар Пајић са председником Клуба Андријом Пантелићем и гостима

ских удружења додатно јачају сарадњу између градова и организација, отварајући простор за размену искустава и идеја.

Окупљене је поздравио и пожелео им добродошлицу председник Клуба Андрија Пантелић, истакавши да су се одазвали сви који су били позвани.

Градоначелник Шапца, др Александар Пајић, поздравио

је госте у име града, честитао Клубу пензионера на организацији догађаја и захвалио им на учешћу у активностима које организује град Шабац. Председник Скупштине Асоцијације удружења пензионера унутрашњих послова Србије, Љубомир Алексић, у обраћању је указао како би требало побољшати положај пензионера унутрашњих послова.

За музичко-забавни део био је задужен оркестар познатог естрадног уметника Милека Божића, уз вокалне солисте Александру Сашку Падров са РТВ Нови Сад, и Љубана Марковића из Шапца.

Атмосфера на дружењу је била изванредна, а подијум тесан да прими све који су хтели да се забаве, одиграју коло или покажу нове плесне кораке. Низали су се хитови народне и забавне музике, који имају трајну вредност, пресецајући блокаме народних кола који су све подизали на ноге.

Дружење је завршено уз емотиван растанак гостију од домаћина, уз срдчан стисак руке и загрљај, велику захвалност на гостопримству и похвалу изузетној организацији. И уз обећање да у Шабац долазе и идуче године, јер таква дружења елиминишу усамљеност!

Андрија Пантелић

ПРОСЛАВА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Заједништво које траје

Удружење пензионера Народне банке Србије обележило је свечаном прославом завршетак још једне успешне године рада, окупивши велики број својих чланова и гостију. Догађај је протекао у топлој, пријатељској атмосфери потврђујући да су заједништво и међусобна подршка темељ на ком ово Удружење гради своје деловање.

Свечаност је отворила председница Удружења, Марија Нешковић, захваливши гостима што су се одазвали у толиком броју.

– То нам говори да радимо нешто добро. Знам да увек може боље и зато смо и отворени за све предлоге и критике. Још једном, бескрајно вам хвала, јер ви сте срце и душа нашег удружења – рекла је председница УП Народне банке Србије.

Председница УП Марија Нешковић

Прослави су присуствовали и представници других удружења и организација, међу њима Ружица Белановић, председница Градске организације пензионера Београда, као и Слободанка Цеца Илић, председница УП Банке Поштанска штедионица.

У име руководства Народне банке Србије, присутнима се обратио генерални секретар, Гојко Бјелановић, који је искористио прилику да ода признање члановима Удружења. Посебно је истакао неуморну енергију и посвећеност председнице Марије Нешковић, под чијим је вођством Удружење окупило више од 750 чланова.

– Ваш дух заједништва не огледа се само у бројности, већ и резултатима које постижете, а посебно смо поносни на ваше успехе

Прослави су присуствовали бројни гости и сарадници

на спортско-рекреативним манифестацијама. Ваша посвећеност активном и здравом начину живота је инспиративна и показује да су пензионерски дани итекако време за нове победе и дружења – поручио је Бјелановић нагласивши да ће НБС и убудуће пружати пуну подршку раду Удружења.

Након званичног дела уследило је опуштено дружење уз свечани ручак, песму и игру, као још један доказ да је то заједница људи који и у пензији остају активни, повезани и окренути једни другима.

Д. Лукић Лазовић

ПАЛИЛУЛА

Седам деценија солидарности и заједништва

У Дому војске, у Београду, 5. децембра свечано је обележено 70 година постојања Општинске организације инвалида рада општине Палилула – једне од најстаријих и најзначајнијих организација тог типа код нас. Чланови, сарадници и пријатељи организације окупили су се да заједно обележе деценије посвећеног рада и бриге о људима који су током радног века стекли инвалидитет.

Председница Удружења, Гордана Васиљевић (на слици), истакла је да је ова организација основана давне 1955, у време када је Палилула била једна од индустријски најјачих општина у некадашњој Југославији, и да је као таква била пионир у борби за права инвалида рада.

– У оквиру великих предузећа, од којих су се многа налазила на Палилули, први пут су формиран активни инвалида рада. Управо ови активни представљају темељ на ком су касније основани Савез инвалида рада Југославије, Савез инвалида рада Србије и Савез инвалида рада Београда – подсетила је председница.

Током седам деценија кроз ову организацију прошло је око 20 хиљада инвалида рада, којима је пружана подршка, разумевање и помоћ. Данас, уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Кампању „Србија без баријера“, ООИР и даље активно ради на унапређењу квалитета живота својих чланова.

Прослава је била и прилика да се доделе захвалнице најистакнутијим члановима и сарадницима, а међу награђенима био је и Глас осигураника – добитник признања за дугогодишњу успешну сарадњу.

Посебан утисак оставио је део програма у оквиру изложбе, када су чланице Удружења, кроз кратку ревију, као модели, представиле публици рукотворине које израђују у оквиру креативних радионица. Овај несвакидашњи тренутак је још једном показао колико су стваралаштво и заједништво важан део живота чланова Удружења.

Након званичног дела, прослава је настављена у опуштеној, пријатељској атмосфери, уз ручак, песму и игру.

Д. Л. Л.

МЕДВЕЂА

Разиграно коло ветерана

Средином децембра, у великој сали Културног центра у Медвеђи, шести пут заредом одржано је уметничко музичко вече изворне песме, свирке и игре из Горње Јабланице. На лепој и занимљивој приредби посебан аплауз бројне публике изазвао је наступ ветерана, најстарије групе фолклора, уз музичку пратњу на фрули и двојницама чувеног музиколога Миљана Токовића.

Културно-уметничко друштво „Вез – Разиграно коло Горње Јабланице“ из Медвеђе формирало је у 2025. фолклорну групу ветерана која већ окупља педесетак старијих чланова. Живојин Павловић и Бојана Лакушић, руководиоци КУД-а, кажу да су врата отворена свим истинским љубитељима фолклора и изворне песме без обзира на старосну доб.

У овој години фолклораши КУД „Вез – Разиграно коло“ из Медвеђе имали су врло запажене заједничке наступе са КУД „Бјелац“ из Придворице код Бојника и КУД „Пензионер“ из Лесковца.

Т. С.

МАЛОШИШТЕ

Кућна радиност

Председник Општинске организације инвалида рада општине Дољевац, са седиштем у Малошишту, Љубиша Пејчић, због недостатка адекватног простора састанке одржава у својој кући. Из истог разлога, у његовој кући се одржавају и радионице ручног рада: плетења, хеклања и предења.

Када је реч о домаћој радиности, Љубиша Пејчић наглашава да се као најактивније нарочито истичу Славица Николић, Снежана Јовановић и Сибинка Пејчић из Малошишта, те да заслужују да се за њих зна и шире.

Љ. П.

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Сокобања, пакети, забава...

Оно што је обећао на прослави седамдесет осам година постојања и рада Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, председник ове општине, Никола Вучен, је испунио. Обезбедио је аутобус, односно бесплатан превоз, за једнодневни излет до Сокобање, а пре поласка је пензионере поздравио и рекао да ће локална самоуправа у оквиру својих могућности и даље помагати ову организацију.

Чланови ОО пензионера Смедеревске Паланке су по кишовитом времену најпре обишли Озрен, потом Сокобању, као и одмарилиште за пензионере „Мон Репос“, где је организован ручак.

Иначе, Организација је члановима са најнижом пензијом поделила најпре 830, а потом још 83 пакета добијена од Фонда ПИО. Из сопствених средстава додељено је 150 пакета социјално најугроженијим пензионерима, а такву врсту помоћи у децембру добија још 100 чланова. Одржана је и предновогодишња забава у Клубу паланачких пензионера. **Сл. К.**

БАЈИНА БАШТА

Вече поезије

Новоосновано Удружење пензионера „Здраво и дуго дружење“, из Бајине Баште, почело је са првим активностима. После једног излета, приређено је вече поезије у Народној библиотеци „Милош Требињац“.

– Пензионерима су своје стихове читале бајинобаштанске песникиње Зорица Јаковљевић и Даринка Томић. Оне су истакле да им је био циљ да ставе акценат на то да и људи у трећем добу могу и треба да воде активан и испуњен живот – рекао је председник Удружења пензионера „Здраво и дуго дружење“, Сретен Максимовић. **М. А.**

ЛЕСКОВАЦ

Обележен Дан ОСИ

Поводом Светског дана особа са инвалидитетом, лесковачко Удружење слепих и слабовидних организовало је традиционални Међународни турнир у шаху по швајцарском куп систему. На турниру су учествовали мајстори игре на 64 поља, као и нижекатегоријски, из Србије, Бугарске и Северне Македоније, а било је и појединачних пријава из Црне Горе и Републике Српске.

У веома занимљивим партијама убедљиво је победио Зоран Костадиновски из Скопља, други је био Лесковчанин Ненад Стојановић, а трећепласирани Милорад Вујин из Београда.

И лесковачко Удружење пензионера сваке године поводом Међународног дана особа са инвалидитетом организује пригодне манифестације. Ове године, 8. децембра, одржана је едукативна приредба под називом „Ја, моја породица и моји пријатељи“.

На дан оснивања лесковачког Клуба пензионера, 22. децембра, традиционално се организује Дан клуба у сарадњи са више лесковачких организација особа са инвалидитетом. Тим поводом Удружење пензионера Лесковац ове године је уплатило око 120.000 динара донације у корист лесковачких организација ОСИ. **Т. С.**

БАЈИНА БАШТА

Признање Удружењу пензионера

Спортска ревија Бајине Баште, ББ журнал, прогласио је најбоље спортисте, клубове и организације за 2025. годину на „Спортској вечери“ одржаној у Свечаној сали Скупштине општине. Међу добитницима награда је и Удружење пензионера Бајина Башта, коме је признање додељено за свеукупне спортске активности током године. Награду је председнику Комисије за спорт и рекреацију УП Бајина Башта, Спасоју Илићу, уручио помоћник председника општине, Синиша Спасојевић (на слици).

У образложењу је наведено да је пензионерско удружење освојило Дрински куп у коме се такмичило 11 општина из Србије и Републике Српске. Победило је и на Олимпијади Златиборског округа, у конкуренцији 11 општина, а на 18. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи припало му је 14. место. **М. А.**

ИЗЛОЖБА „НЕВИДЉИВИ СВЕТ” ПРЕДСТАВЉЕНА И У КРАГУЈЕВЦУ

За приступачну уметност и културу

Међународни дан особа са инвалидитетом, 3. децембар, у Крагујевцу је обележен јединственом изложбом фотографија „Невидљиви свет”, коју је представио Савез слепих Србије, заједно са компанијом Сапон и Галеријом Николе Коке Јанковића, која је један од партнера ове инклузивне изложбе.

Додир рељефа и Брајевог описа

„Невидљиви свет” део је глобалне инклузивне иницијативе компаније World Unseen чији је циљ да уметност учини доступном свима, а изложба је пре Крагујевца обишла свет – Лондон, Дубаи, Праг, Загреб, Астану, Љубљану, Београд и још 30 других градова. Захваљујући најновијој технологији рељефне штампе, слепи

и слабовиди могу да на упечатљив начин, тактилно, упознају свет фотографије који им је до сада био недоступан.

Савез слепих Србије, такође партнер изложбе, ове године је вредно радио на преводима описа фотографија на Брајево писмо и аудио описима. То је омогућило да слепи и слабовиди уз рељефне фотографије могу да прочитају и описе, те да путем аудио описа доживе атмосферу на фотографијама.

Фото: Андреја Марковић

Са свечаног отварања изложбе

– Када се каже слика, то аутоматски искључује слепе, али слика се може опипати и доживети на аутентичан начин, што је у психолошком смислу веома важно, јер смо тиме успели да се изборимо са својим хендикепом и истрајемо у уклањању баријера на које наилазимо, верујући да ће наши напори уродити плодом, ако не за нас, онда за будуће

генерације. Зато је важно да данас из Крагујевца пошаљемо јасну поруку да слепе и слабовиде особе имају право не само на приступачне улице и институције, већ и на приступачну културу, уметност и технологију – истакао је Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије.

Изложба „Невидљиви свет” у Крагујевцу трајала је до 9. децембра. **Г. О.**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА „ТРЕЋЕ ДОБА” СТАРО МИРИЈЕВО

Још један мандат председнику

Након четири године успешног рада, Удружење пензионера „Треће доба” Старо Миријево одржало је Изборну скупштину на којој су изабрани нови чланови Извршног и Надзорног одбора, нови председник, секретар, заменик и два потпредседника. Задовољни досадашњим радом, чланови Скупштине једногласно су за новог председника изабрали Душана Матића, који је и до сада био на челу овог удружења.

Изборној скупштини присуствовала је Слободанка Илић, заменица председнице Градске организације пензионера Београда, Радојица Сворцан, заменик председника општине Звездара, Љиљана Несторовић и Снежана Сарих из хуманитарне организације „Хлеб живота”, те Олгица Живановић из компаније Дунав осигурање.

Подносећи извештај о раду, Душан Матић је истакао да Удружење данас има готово 700 чланова, и да су у извештајном периоду адаптиране просторије Удружења, да је стара дрвена столарија замењена новом ПВЦ, промене су водоводне, канализацио-

не и електричне инсталације, направљен нови мокри чвор и чајна кухиња, купљен нов намештај и комплетан прибор за јело и пиће неопходан за дружења којима у просеку присуствује око сто пензионера.

Удружење је, традиционално, носилац активности у обележавању Дана ослобођења општине Звездара, када Миријевци полажу венце на своју Спомен-чесму, а након програма учеснике и госте почасте војничким пасуљем који кувају њихови чланови, пензионисани кувари.

Чланови Удружења су сваког месеца организовали прославу рођендана пензионера рођених у том месецу, дружили су се и сваког 8. марта, а на Ђурђевдан се организовао уранак. На крсне славе миријевачких удружења такође се организују посебно добро посећена дружења.

Током године ови пензионери често путују, воле да оду у посету али и да дочекају госте из других градова. Недавно су били у узвратној посети пензионерима из Дистрикта Брчко, и договорено је да се на

На Скупштини је изабрано ново руководство Удружења

следећем дружењу потпише повеља о братимљењу.

Поред прослава и путовања, Удружење је организовало велики број песничких вечери, неколико едукативних курсева и трибина. Последња трибина била је „Препознавање насиља коме смо изложени и како да се заштитимо”, а о теми су говориле Надежда Сатарић из Удружења Amity и Љиљана Несторовић, из организације „Хлеб живота”.

Добра организација и велики број активности, општа је оцена која се чула на Скупштини, због чега је досадашњи председник и добио поверење за још један мандат. **Д. Матић**

Приче о легендама уметности

У Врању је, од 3. до 5. децембра, одржан 21. Међународни фестивал документарног филма „Документ 2025“, на којем је публика видела пет краткометражних остварења талентованих аутора и ентузијаста.

Оснивач и директор фестивала, Слађан Стојановић Френки, сниматељ у дописништву РТС-а у Врању, рекао је на отварању манифестације да је до сада приказано 237 документарних филмова из 30 земаља. Нови, актуелни, занимљиви документарци са акцентом на уметност одушевили су љубитеље ове важне форме у кинематографији.

– Идеја је била да се публици прикажу актуелни, занимљиви и квалитетни документарни филмови из Србије и иностранства. Била је замисао да аутори документарца прикажу људе који су у својим професијама оставили дубоке трагове. Документарни филм је посебно важна форма у кинемато-

На програму овогодишњег фестивала било је пет краткометражних филмова

графији јер сведочи о важним догађајима и појединцима, без обзира да ли је реч о познатим личностима или људима са животне маргине. Приказани филмови баве се уметницима и њиховим каријерама. Посвећени су неким легендама које више нису са нама, а имамо и филмове посвећене ауторима који живе и стварају. Овогодишњи фестивал донео је пажљи-

во одабрану селекцију филмова која покрива теме од џеза и музичких легенди, преко живота великих песника, до интимних портрета савремених уметника – нагласио је Стојановић.

Гледаоци су најпре видели филм „Првих 100 година – Војислав Бубиша Симић“, у режији Ивана Милановића. Филмови-зована је прича о култној личности српског џеза, која је 2024.

прославила 100. рођендан. Филм је осврт на његов животни пут, музичку сцену Београда уочи Другог светског рата и борбу за прихватање џеза. Филм „Небо изнад тврђаве“ бави се џез музиком на југу Србије, пратећи уметнике из Ниша и постављајући суштинска питања о смислу уметности данас. Остварење Андрије Лекића и Игора М. Тохоља „Архетип“ представља интимни портрет сликара, писца и илустратора Петра Миселџије, који 30 година живи и ствара у Холандији.

Филм „Век прође... а што те нема“ посвећен је животу и раду Алексе Шантића, једног од највећих српских песника. Документарца „Шабан Бајрамовић – Моје путовање“ казује о музичкој легенди која је стекла светску славу. Филм доноси причу о „Одисеју слободе“ Шабану Бајрамовићу, који је из сиромашне ромске породице кренуо на путовање и постао светска музичка легенда.

В. Пешић

ОТКРИВЕНА ПРВА ЛИЦА УЧЕСНИКА БИТКЕ НА ЧЕГРУ

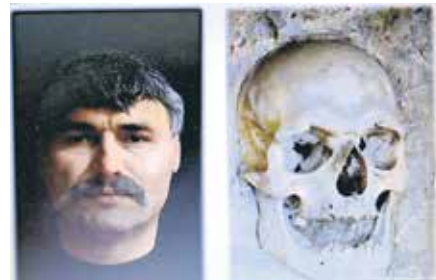
Враћање људскости јунацима

Битка на Чегру представља једну од кључних битака Првог српског устанка и дубоко је уткана у наше историјско сећање. Након битке у којој су погинули сви српски војници на челу са војводом Стеваном Синђелићем, који је, видевиши да не може да победи, пуцао у бурад са барутом и тиме усмртио не само српске устанике већ и огроман број турских војника, нишки Хуршид-паша је у знак освете наредио да се од лобања палих српских бораца сагради Ћеле-кула на улазу у Ниш.

Историјски извори указују на различит број узиданих, од неколико хиљада, до неколико стотина, али се зна да је 952 без сумње било узидано у кулу, а данас их је преостало 58. Друштво за академски развој је пре две године покренуло пројекат Ново лице Ћеле-куле са циљем да се реконструишу лица преосталих бораца, и недавно су објавили прве резултате. С обзиром на то да нису све лобање добро очуване, старост и пол је могуће одреди-

ти за 45, а четири реконструисана лица су представљена јавности. Представљено је лице војника старости између 20 и 25 година, двојице војника који су имали између 25 и 39 година и војника старости између 30 и 50 година. Један од иницијатора пројекта, политиколог Милан Симоновић из Друштва за академски развој, рекао је да су у кулу узидане лобање мушкараца различитих старосних доби, да је најстарији устаник имао више од 50, а најмлађи је био дечак од само 11 или 12 година.

– Циљ пројекта је пре свега да се људима чије су лобање узидане у Ћеле-кулу врати нека врста људскости и да се сазна нешто више о њима. У кули се налази 57 лобања, док је 58. за коју се верује да је припадала Стевану Синђелићу ван саме куле и њој ће се приступити са посебном пажњом. Велико нам је задовољство што су грађани позитивно реаговали након представљања прва четири лица, јављали су нам се људи који из својих породич-

Реконструкција лица једног од чегарских јунака

них прича знају да им је неко од предака узидан тамо, тако да позивам све који имају неку такву информацију да нам се јаве – рекао је Симоновић.

У наредним месецима овај тим стручњака планира да доврши обраду преосталих лобања, да започне снимање документарног филма о целом процесу реконструкције, и да организује изложбе у Србији и иностранству. Пројекат је у потпуности финансиран донацијама грађана, а подршку му пружају Републички завод за заштиту споменика културе и Народни музеј у Нишу.

Емина Ћирић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈНО КУЗМА- НОВИЋ	НЕМАЧКИ ПИСАЦ ТОМАС	УЗВИК ОЧАЈАЉА	СРЕТАТИ СЕ НА ДОГО- ВОРЕНОМ МЕСТУ	ГРЕХ	СЛИКА РАЂЕНА ВОДЕНИМ БОЈАМА	ОПТИЧКО ПОМАГАЛО
МЕТАЛ СЛИЧАН ГВОЗЂУ						
ОБАРКА						
НА ЛЕВУ СТРАНУ						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КОЊАНИК ПЕТ ОСОБА РАЗЛИ- ЧИТОГ ПОЛА					
ПОНД		ЈУТРО, РАЂАЊЕ ДАНА ТАМНО ПЛАВ				
ОДАШИЉАЧ						
ЗБИРНИ ИЗНОСИ						
ГАРФИЛ- ДОВ ДРУГАР ИЗ СТРИПА				ОСЛОБО- ДИТИ ОД КАЗНЕ ОСУЂЕНО ЛИЦЕ	ШАХИСТ- КИЊА МАРИТ	ЕНГЛЕСКИ ПИСАЦ ЧАРЛС
КРАХ СИСТЕМА						
СВЕТАО КРУГ ОКО ГЛАВЕ СВЕЦА (МН.)						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МАСТ ЗА ПОДМАЗ. ТОЧКОВА	МАЈЛА УВАЛА	ЕНГЛЕСКИ ПЕВАЧ, ЦЕГЕР МАЈСТОР ЗА ЛАКИРАЊЕ			
ДЕО ДЕКОРА У ПОЗОРИШТУ						
ЈАЈОЛИК						
ЛАГАНО					СИМЕНС ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ	
ПОПАЈЕВА ДЕВОЈКА						ИНСТИТУТ ЗА НАЦ. ИСТОРИЈУ
ЖЕНИНА ИМОВИНА ПРИ УДАЈИ (МН.)						
СРЕДСТВО ЗА СКИДА- ЊЕ ЛАКА						
ЗАБОСТИ						

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										

Код ове укрштенице сами уписујете црна поља. Број црних поља дат је у заградама на крају сваког реда тј. колоне.

ВОДОРАВНО: 1. Нежења, усамљеник (0), 2. Пријатан мирис (0), 3. Наталија од миља (1), 4. Највећа притока Саве (0), 5. Тениски реквизит (0), 6. Ампер - Коњи у песмама (1), 7. Београд - Срчани напад (1), 8. Удружење резервних официра - Гл. град Турске (1), 9. Перуанске камиле - Део одеће (1), 10. Омотачи - Руска народна скупштина (1), 11. Непокр. морске животиње - Народно позориште Ниш (1), 12. Холанд. марка ТВ уређаја - Војвођ. песник Карољ (2), 13. Потчињавати некога (0), 14. Наша певачица (0).

УСПРАВНО: 1. Америчка глумица - Панчево (1), 2. Тропски папагаји - Врста музичког апарата (1), 3. Алатка за окопавање - Врста четинара (1), 4. Завештања (турц.) - Основна мера (1), 5. Калцијум - Главни град Грчке - Прастановници Балкана (2), 6. Федеративна народна република - Упркос свему (1), 7. Аматер. културно уметн. друштво - Цело, потпуно (1), 8. Северноамерички сисар - Алуминијум (1), 9. Копати крампом (0), 10. Мали таван (0).

РЕШЕЊЕ: самач, арома, Ната, Дрина, рекет, а, ати, бг, инфаркт, уро, Анкара, ламе, ружав, омоти, дјума, корали, пин, филмс, ач, покоравати, Ана Николит.

РЕШЕЊЕ: манган, аварка, налево, јахач, п, зора, емилер, тотали, оди, распад, орооли, мик, кулисе, овалан, лако, с, олива, мизаи, ацетон, зарити.

2026.

ЯНУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ФЕБРУАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
					1	
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

МАРТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

АПРИЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

МАЈ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ЈУН

П	У	С	Ч	П	С	Н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ЈУЛ

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

АВГУСТ

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

СЕПТЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

ОКТОБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

НОВЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
				1		
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ДЕЦЕМБАР

П	У	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			